UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Pracovní podmínky Ukrajinců v ČR a situace na Ukrajině

Bakalářská práce

Anna Šiftová, DiS.

Katedra sociální pedagogiky
Vedoucí práce Mgr. Pavel Kuchař Ph.D.
Studijní program Pastorační a sociální práce

Praha 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Pracovní podmínky Ukrajinců v ČR a situace na Ukrajině napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

V Českých Budějovicích dne 30. 11. 2016

…….
Anna Šiftová, DiS.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou mezinárodní migrace, pracovními podmínkami Ukrajinců v ČR a situací na Ukrajině. Rozebrala jsem ekonomické, kulturní, populační i sociální důsledky, které tento společenský jev přináší. Zmiňuji hlavní tendence migračních pohybů z pohledu geografického, globalizace a transformace států. Dále též historii Ukrajiny a jejich neustálé problémy s migrací. S tím souvisejí ekonomické podmínky. V dnešní době jde nejčastěji o migraci pracovní. V každém státě – jak v ČR, tak na Ukrajině se snaží na tyto problémy reagovat a přizpůsobují legislativu. Ukrajinská krize od roku 2013 důsledku migrace příliš nepomohla. Občané strádají a snaží se najít optimální řešení pro svůj život. Práce se zabývá teoretickým i praktickým šetřením životních podmínek, které jsou Ukrajincům u nás poskytovány. Zjišťuje, zda byly ovlivněny tradice, zvyky či náboženství. Zkoumá, jak moc zasáhla imigranta ukrajinská krize a v neposlední řadě to, jak se jim v České republice daří – práce, rodina, organizace, které jim pomáhají.

Klíčová slova

Migrace, emigrace, imigrace, náboženství, zvyky, tradice, uprchlík, multikulturalismus, mezinárodní migrace, globalizace, historie Ukrajiny, krize na Ukrajině, pracovní podmínky, vzdělání Ukrajinců, neziskové organizace, dotazník.

Annotation

This thesis deals with the issue of international migration, the working conditions of Ukrainians in the Czech Republic and the situation in Ukraine. I have analyzed the economic, cultural, population and social consequences that this social phenomenon brings. I mention the main trends of migration movements in terms of geography, globalization and transformation countries. Furthermore, also the history of Ukraine and their constant problems with migration. This involves economic conditions. Nowadays, the most frequent labor migration. In each state - both in the Czech Republic and the Ukraine are trying to address these problems and adapting legislation. Ukrainian crisis of 2013 did not help the migration. Citizens are suffering and trying to find the optimal solution for their life. The work deals with theoretical and practical survey of living conditions that are Ukrainians provided here. Determines, whether they were influenced by the traditions, customs and religion. It examines how much the crisis hit Ukrainian immigrant, and not least how they are doing in the Czech Republic - work, family, organizations that help them.

Keywords

Migration, emigration, immigration, religion, customs, traditions, refugees, multiculturalism, international migration, globalization, history of Ukraine, the crisis in Ukraine, working conditions, education of Ukrainians, nonprofit organizations, the questionnaire.

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Pavlu Kuchařovi, Ph.D. za cenné rady, podměty a připomínky k zpracování mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli v dotazníkovém šetření a v neposlední řadě rodině, která se mnou měla velkou trpělivost.

Obsah

Úvod 8

I Teoretická část 9

1.1 Základní pojmy 9

1.1.1 Emigrace vs. integrace 9

1.1.2 Uprchlík 10

1.1.3 Ilegální migrace 11

1.1.4 Zvyky, tradice, kultura 11

1.1.5 Multikulturní společnost 12

1.2 Světová migrace 13

1.2.1 Migrace 13

1.2.2 Motivace k migraci 14

1.2.3 Imigrační politika 14

1.2.4 Azylová politika 15

1.2.5 Svět a globalizace 15

1.3 Ukrajina 16

1.3.1 Historie Ukrajiny 16

1.3.2 Proudy migrace od 20. století 18

1.3.3 Migrace Ukrajinců do ČR 19

1.4 Situace na Ukrajině 20

1.4.1 Ukrajinská krize 20

1.4.2 Euromajdan 21

1.4.3 Anexe Krymu 22

1.4.4 Reakce na anexi Krymu 23

1.4.5 Ozbrojený konflikt v Donbasu 23

1.4.6 Dopady 26

1.5 Pracovní podmínky Ukrajinců v ČR 27
1.5.1 Emigrace, Ukrajinci a ČR 27
1.5.2 Práce Ukrajinců v České republice 30
1.5.3 Mimopracovní čas 30
1.5.4 Současná ukrajinská migrace v číslech 31
1.6 Religiozita, tradice a zvyky 32
1.6.1 Religiozita jako konsolidační síla 32
1.6.2 Náboženská praxe 32
1.6.3 Tradice a zvyky 33
1.7 Organizace na Českobudějovicku 34
1.7.1 Centrum na podporu integrace cizinců 34
1.7.2 Poradna pro cizince a migranty, Diecézní Charity v Českých Budějovicích 35
II Praktická část 36
2.1 Dotazníkové šetření 37
2.2 Vyhodnocení výsledků 40
2.2.1 Interpretace výsledků 41
Závěr 43
Seznam literatury 45
Seznam příloh 50

Úvod

V bakalářské práci se budu věnovat problematice pracovních podmínek Ukrajinců v České republice a na Ukrajině a také krizí na Ukrajině, která započala roku 2013. Tato krize způsobila rozpad vládních struktur a ekonomickou nestabilitu země a je tak příčinou strádání, které nutí Ukrajince trvale k masivní imigraci do všech států střední Evropy. Česká republika je v tomto ohledu nejčastěji cílovou zemí, také z toho důvodu, že jsou tu menší bariéry jazykové, náboženské. Na aktuální situaci migrantů se snaží reagovat politiky obou států a přizpůsobovat svou právní legislativu momentálnímu dění a z toho plynoucích problémům. Ukrajinská vláda se bojí velkého odlivu obyvatelstva ze své země, proto s nastalou krizí zpřísnila podmínky pro emigraci do jiné země.

Tyto dva aspekty jsou důležitým tématem již několik let a s nezlepšující se situace na Ukrajině je téma velice aktuální. Pokusím se zhodnotit ekonomické, kulturní, populační i sociální důsledky. Tedy faktory, které k veškeré ukrajinské migraci i krizi velmi přispívají. Je velmi důležité, aby si každý z nás uvědomil, že život za hranicemi není vždy tak pozitivní, jak si ho někteří představují. Má bakalářská práce navazuje na práci absolventskou, kterou jsem obhájila na Vyšší odborné škole sociálně pedagogické a teologické Jabok (Pracovní podmínky Ukrajinců v České republice. Absolventská práce, 2013). – opírám se o ní a využívám z ní část teorie, která je pro pochopení ukrajinského života prioritní. Především poukazuji na sociální aspekty, které velmi ovlivňují rozhodnutí mnohých Ukrajinců a s tím souvisí pracovní podmínky. Nedílnou součástí je momentální krize na Ukrajině. Chtěla jsem rozpracovat tématiku o nové aspekty života Ukrajinců v ČR, které vyplývají z aktuální situace na Ukrajině.

Cílem mé bakalářské práce je poukázat na nestabilní sociální situaci Ukrajinců a popsat, jak Ukrajinci v České republice vnímají pracovní podmínky u nás a jak vnímají situaci ve své domovině. V práci jsem se zabývala nejdříve teoretickou stránkou věci a dále v části praktické jsem rozebrala dotazníkové šetření, ve kterém jsem oslovila ukrajinskou komunitu na jihu Čech, konkrétně z oblasti Českobudějovicka přes Centrum na podporu integrace cizinců.

Snažila jsem se o to, aby z teoretické části vycházelo moje dotazníkové šetření v praktické části. Pokládala jsem otázky ukrajinským migrantům žijících v České republice, konkrétněji na jihu Čech. Chtěla jsem zjistit, jak Ukrajinci vnímají situaci ve své domovině a jak se cítí v ČR.

I Teoretická část

1.1 Základní pojmy

1.1.1 Emigrace vs. integrace

Pojem emigrace pochází z latinského slova ex-migrace, což v přesném překladu znamená vystěhovat se. Emigrantem je potom osoba, která opustila zemi svého původu a přestěhovala se do země jiné národnostní kultury a zvyků. Antonymem emigrace je integrace. Ta je brána z pohledu země, do které se emigrant přistěhuje. *„Cizího příslušníka považujeme za odlišného buď proto, že mluví jiným jazykem (a možná ani nemluví tím naším), nebo protože se liší zvyklostmi a tradicemi své původní země, nebo také proto, že vyznává jinou víru (ne však ve smyslu dnes již slabého kontrastu mezi vírou katolickou a protestantskou, nýbrž ve smyslu silného kontrastu mezi křesťanstvím a islámem), a konečně i proto, že může pocházet z odlišného etnika (černého, arabského atd.).“*[1]

Každý, kdo emigruje ze země svého původu, tak pro to může mít různé důvody. Nejčastější jsou náboženské, politické nebo osobní. Někdy se emigrant po čase rozhodne vrátit do země svého původu. Tento emigrant je pak označován jako reemigrant. U migrace se také můžeme setkat s nálepkováním, tj. s tím, že ten, kdo jednou emigruje, je často po celý zbytek svého života označován jako emigrant. Někdy jsou tak brány i následné generace, přestože ty jsou již ve společnosti plně integrované a berou danou zemi za svou domovinu.

Emigrace s sebou nese problém rasismu (nebo také rasové nesnášenlivosti), tedy ideologie, která rozděluje společnost podle biologických rozdílů mezi lidmi. Rasismus může vážně narušit chod celých generací. Tento fakt je nám velmi dobře znám z historie. Bohužel i nyní, v moderním multikulturním světě, není tento pojem neznámou věcí. Ba naopak, právě multikulturalismus a zvýšená migrace v rámci celého světa je trend, který rasové nesnášenlivosti velmi nahrává.

[1]SARTORI, G.; Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci; str.65

1.1.2 Uprchlík

„Po celém světě a po mnohá staletí přijímaly společnosti vyděšené a unavené cizince, oběti pronásledování a násilí. Tuto humanitární tradici nabídky útočiště nyní často vidíme na svých televizních obrazovkách, kdy války a rozsáhlá pronásledování plodí milióny uprchlíků a vnitřně přesídlených osob. Lidé stále prchají ve strachu o svůj život, avšak vlády států z nejrůznějších důvodů zjišťují, že je stále těžší sloučit humanitární závazky a impulsy s domácími potřebami a politickou realitou.“[2]

Po pojmem uprchlík, synonymem nazývaný také jako běženec, se rozumí osoba, která opustila svou zemi původu z nějaké závažné situace. Jsou různé důvody, kvůli kterým člověk opouští svou zemi. První možností je špatná hospodářská situace v zemi. Těmto uprchlíkům se říká „ekonomičtí uprchlíci“. Druhým důvodem, může být nesouhlas s politickým zřízením, nebo náboženská nesvoboda ve své zemi. Tito běženci jsou označováni za „politické uprchlíky“. Třetí možností jsou „váleční uprchlíci“. Takto označujeme ty, kteří opustili svou vlast z důvodu válečného konfliktu. Většinou odcházejí ve spěchu a nedobrovolně, často bývají ohroženi na životě a mohou být i pronásledováni.

Každý stát je z právního hlediska povinen své občany chránit. O ochranu uprchlíků se stará Úřad Vysokého komisaře pro uprchlíky (UNHCR)e pod záštitou Organizace spojených národů (OSN). UNHCR nejenom chrání uprchlíky, ale snaží se i o hledání trvalých řešení, která by mohla běžencům pomoci. Aktivity a pravomoci této organizace jsou zapsány v mezinárodních právech a v dalších legislativách, mezi které patří i čtyři Ženevské úmluvy z roku 1949 o mezinárodním humanitárním právu. Všechny státy, které přistoupily k této úmluvě (do září 2001 podepsalo tuto dohodu 141 států) by měly vůči uprchlíkům dodržet určité povinnosti. Je zde například zakotveno, že každý běženec musí být posuzován z nezaujatého hlediska a bez rasových motivů. Dále mají všichni uprchlíci právo na azyl v hostující zemi. Všechny země, které souhlasily s Úmluvou o uprchlících, musejí na svém území uprchlíky chránit a také spolupracovat s UNHCR a poskytovat jí nezbytné informace. (Ochrana uprchlíků, Průvodce mezinárodním uprchlickým právem).

[2]UNHCR; Meziparlamentní unie; Ochrana uprchlíků

1.1.3 Ilegální migrace

Ilegální migrace je neoprávněný vstup na území státu či jeho neoprávněné opuštění, ale také neoprávněný pobyt na území nebo pobyt v rozporu s účelem, pro který bylo vydáno pobytové oprávnění. (Wikipedie, Migrace 2015) Toto nebezpečí může mít v cílových zemích výrazný vliv na vnitřní stabilitu a bezpečnostní situaci státu. Významnou otázkou, která se v této souvislosti řeší, je zejména propojení nelegální migrace s nelegálním zaměstnáváním. Opatření zabraňující tomuto jevu jsou jedním ze zásadních témat řešených v rámci migrační politiky České republiky.

1.1.4 Zvyky, tradice, kultura

Každý jedinec si s sebou nese specifické kulturní znaky – místa, ve kterém vyrostl, daného regionu, státu, kontinentu. Tyto znaky či tradice se na každém místě více či méně odlišují a každý člověk má v sobě tyto znaky určitým způsobem zakořeněné, je jimi formován. Proto, když se lidé dostanou do jiné kultury, bývá to mnohdy problém, protože nedokáží zcela přijmout zvyky nové kultury.

Jako příklad uvedu pro nás zcela běžné svátky – Vánoce a Velikonoce. V České republice jsme zvyklí Vánoce slavit na konci prosince, ke štědrovečerní večeři většinou jíme kapra se salátem, dárky dětem nosí Ježíšek. O Velikonocích malujeme vajíčka, kluci pletou pomlázky a to, že s nimi přijdou „vymrskat“ děvčata, nám připadá normální. Ba naopak některá děvčata jsou i uražená, že je kluci nechávají „uschnout“. Nemusíme ale chodit daleko, aby tyto naše tradice byly nepochopeny. Již v sousedních státech se zvyky o těchto tradičních křesťanských svátcích výrazně liší. A výše zmíněné velikonoční „mrskání“, za které jsou chlapci ještě odměněny vajíčkem, se cizincům vysvětluje opravdu těžko.

Každý má tyto kulturní věci tak zafixované, že si je opravdu uvědomí až tehdy, když opustí svůj region či vlast. Až tehdy pochopíme, jaké maličkosti utvářejí naší kulturu. Nářečí, gastronomie, životní postoje, klima, to všechno má na kulturní znaky velký vliv. Mnohdy se tak s těmito kulturními rozdíly můžeme setkat i v rámci jednoho relativně malého státu jako je Česká republika. Například sociální pracovník se zde setkává s odlišnými kulturami i přesto, že jsou to lidé stejné národnosti. V tomto modelu může vznikat jakási bariéra, které pracovníkovi vytváří překážky, s kterými musí pracovat.

„Děláme, že víme, kdo jsou ti druzí, aniž bychom věděli, kdo jsme my. Kulturní prostředí a kulturní rozdíly jsou často spojovány s něčím vzdáleným. Je velmi důležité si uvědomit vlastní kulturu, která je většinou považována za normální, přirozenou. Dříve, než se pustíme do studia cizích kultur, měli bychom si uvědomit své vlastní hodnoty, normy a předsudky.“ [3]

1.1.5 Multikulturní společnost

Tento termín nebo také multikulturalismus je kulturní ideologie, která se snaží o to, aby lidé z různých společenských vrstev, z různých zemí, lidé s různými tradicemi a zvyky mohli spolu žít v harmonii v jednom státě. Multikulturalismus taktéž usiluje o to, aby nově příchozí kultury byly obohacující pro všechny občany. Takto fungující společnost by měla odstraňovat bariéry mezi státem a světem. Člověk, který se setká s fungující ideologií multikulturalismu se po odchodu ze své země snáze vyrovnává s kulturními rozdíly v cizích zemích.

Přesto že se v dnešní době kultury stále více prolínají a kulturní rozdíly díky téměř neomezeným možnostem v cestování a všudypřítomnosti internetu stírají, tato idea ve své ideální podobě ve světě zatím příliš nefunguje. Její odpůrci namítají, že spíše než přijímat zvyky cizích zemí (například Santa Claus v České republice) by se měla prohlubovat znalost našich zvyků a tradic. Na naše tradice se tak pomalu zapomíná.

„V paletě multikulturalismů tak může „kultura“ označovat nejen „kulturní tradici“ v obvyklém slova smyslu (například tradici židovskou, západní, islámskou nebo zvyklosti jednotlivých národů), nýbrž také identitu jazykovou (například jazyk, který z nás činí národ), náboženskou, etnickou a pro feministky dokonce i sexuální.“ [4]

Na druhou stranu je nepopíratelným faktem, že migrace jako taková, ať již z malých měst do velkých, kde se prolínaly kultury vesničanů s městskými kulturami, nebo v rámci celého světa, zde byla od nepaměti. Už v antice se lidé z různých koutů země stěhovali do velkých měst, kde tak vznikal problém jazykové bariéry. Ten byl vyřešen tím, že byla v celé zemi zavedena společná řeč. A to řečtina.

[3]HENDRIKS, M.; Sociální práce a uprchlíci; str.17

[4]SARTORI, G.; Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci; str. 44

1.2 Světová migrace

1.2.1 Migrace

Jak je výše zmíněno, tak slovo migrace existuje již celá staletí. Jen s tou výjimkou, že dříve byl tento termín označován jako Homo migrant, ale význam byl stejný. Cestování a poznávání nových kultur patří k lidské podstatě. Je to jakási lidská zvědavost a touha poznávat nové věci a postavit se novým příležitostem.

Migrace jako taková znamená prostorové přemisťování osob přes libovolné hranice. Migraci dělíme na vnitřní a mezinárodní. Jak již je z názvů patrné vnitřní znamená ve svém státě například z jednoho regionu do druhého a mezinárodní znamená ze státu do státu.

Mezinárodní migraci můžeme rozlišit na dva hlavní druhy. První druhem jsou migranti, kteří se přestěhují do jiné země na dobu delší než dvanáct měsíců. Druhý typ migrantů jsou migranti, kteří jsou v hostující zemi dobu kratší nežli jeden rok. Tím se říká krátkodobí migranti. Posledních pár desítek let je migrace stále více aktuální. Řeší se témata například politická, společenská či kulturní. Tyto problémy čím dál častěji nějakým způsobem souvisí s mezinárodním pohybem osob, které si chtějí zajistit lepší životní podmínky. Jako jeden z nejdůležitějších procesů má mezinárodní migrace velké ekonomické, kulturní, populační i sociální důsledky. (Mužáková, 2011)

Je potřeba přijmout fakt, že migranti jako takoví ovlivňují mnohem větší část populace. To zapříčiňuje velké ekonomické, sociální, populační a kulturní důsledky. Musíme si uvědomit, že to není jedna generace, která se usídlí v cílové zemi, ale je to mnoho a mnoho dalších generací.

Je zapotřebí také zmínit, že migrace má na zemi původu také sociálně ekonomický dopad, protože většinou odcházejí vzdělanější lidé za lepšími pracovními podmínkami. V zemi původu dochází k procesu tzv. úniku mozků. To zapříčiňuje to, že se zvyšuje rozdíl mezi chudými a vyspělými zeměmi. Naopak, v cílových zemích migrantů zase přistěhovalci ovlivňují obraz městských a průmyslových oblastí, kde se vytvářejí komunity. Tímto se migrace, i když nepřímo, dotýká většiny obyvatel světa.

1.2.2 Motivace k migraci

Motivace k migraci u ukrajinských občanů je v současné době dost jednoznačná. Ekonomická situace Ukrajiny je takzvaně na bodu mrazu a politická situace se tam vyhrocuje a na Ukrajině hrozí válka.

Proč si ale vybírají Ukrajinci za jejich cílovou destinaci právě Českou republiku? V tomto ohledu hraje velkou roli geografická blízkost a poměrně malé jazykové i kulturní bariéry. Díky těmto faktorům jsou nyní Ukrajinci v České republice nejpočetnější skupinou ekonomických migrantů.

Ukrajinci nejsou většinou donuceni k opuštění své domoviny. Odcházejí především proto, aby vylepšili svou ekonomickou situaci – důstojné životní podmínky, aby našetřili dětem na vysokou školu a někdy i na dovolenou či pěkné oblečení. Toto tvrzení lze ilustrovat dvaceti devíti leté paní E. (pracuje v ČR jako prodavačka), která popsala svou ekonomickou situaci na Ukrajině následujícím způsobem: *„Ne, že bych neměla na chleba. Ale když jsem viděla na stáncích ty banány, lososy nebo například tuňáka, kterého jsem si nemohla dovolit… Nebo nějaké hezké prádlo či deodoranty, na které jsem neměla…“* (Leontiyeva, 2004)

1.2.3 Imigrační politika

Tato politika, která je v českém jazyce označována za přistěhovalectví se zabývá migrací do cílové destinace - země. Jako cílovou zemi označujeme ten stát, jehož migranti nejsou občany. Imigrační politika je podmnožinou politiky migrační. Nejvíce se však zabývá aspektem, jací migranti se mohou usadit, pracovat, studovat nebo jen cestovat na území hostitelské země. V rámci této politiky stát určuje jaké osoby, které nemají občanství cílového státu, mohou vstoupit na jeho území, možnou délku pobytu migranta, konkrétní podmínky, za kterých mohou zůstat na území státu, do kterého se nově přestěhovali. Dokud nezískají občanství nového státu. (Barša, 2005)

1.2.4 Azylová politika

Tato politika se opírá o imigrační politiku státu s tou výjimkou, že tato část je konkretizována na určitou skupinu migrantů, žádajících o azyl. Azyl je ochranný institut, který je poskytován osobám jiného státu. Popřípadě pak osobám, které nemají státní příslušnost. Tyto osoby jsou z velké části donuceny opustit zemi svého původu z důvodu ohrožení života, kvůli politickému přesvědčení, náboženství nebo příslušenství k jiné rase, národnosti nebo sociální skupině. Základ azylové ochrany je definován článkem čtrnáct ve Všeobecné deklaraci lidských práv. V tomto článku je popsáno právo hledat útočiště a používat azyl před Pronásledováním. Cílový stát ale ve finále rozhodne sám, zda-li azyl udělí či nikoli.

O udělení azylu rozhoduje stát, do kterého se imigrant hodlá přesídlit. Česká republika patří k těm státům, které mají ve srovnání s ostatními státy Evropské unie azylovou politiku přísnější.

1.2.5 Svět a globalizace

„Je vnímána jako rozšiřování, prohlubování a urychlování vzájemné celosvětové propojenosti ve všech aspektech současného společenského života“[5]. Globalizace v současném světě je především vnímána jako sociální proces. Patří sem rychlé pohyby produktů přes hranice. Například kulturní a mediální produkty, také finanční a obchodní pohyby, ovlivňování životního prostředí, a v neposlední řadě i přesuny lidí přes hranice států a kontinentů. Globalizace nás vede k důležitým společenským proměnám, které dále vedou k současné expanzi a ke změnám v procesech a důsledcích globální migrace. Trendem současnosti je, že stále více zemí je ovlivňováno migračními pohyby a hostitelské země přijímají migranty ze stále většího počtu zemí. Globalizace, která se vyznačuje obrovským vývojem nových dopravních a komunikačních prostředků a mobilitou osob, výrazně zjednodušila migraci. Je již velice obvyklé, že mnozí udržují trvalé vztahy (v politické, ekonomické, sociální i kulturní sféře) ve dvou nebo více společnostech najednou. Tento jev je nazýván trans-nacionalismem. (Popovová 2011)

Globální rozměr současné mezinárodní migrace je doprovázen značnou akcelerací a také diferenciací. Většina zemí se setkává s více typy migrace (pracovní migranti, uprchlíci, rodinní příslušníci, sezónní pracovníci atd.). Důležitou roli zde hraje zároveň postavení

[5]POPOVOVÁ, M.; Mezinárodní migrace a globální governance; str. 10

migrantů. Cílové země si navzájem konkurují v přitahování vysoce kvalifikovaných pracovníků tím, že zavádějí privilegovaná pravidla vstupu a pobytu, zatímco manuální pracovníci a uprchlíci se často setkávají s vyloučením a diskriminací. Vznikají také nové formy přesunů, jako je penzijní migrace, migrace z důvodu hledání jiného či lepšího životního stylu, opakované nebo sezónní pohyby.

Hranice mezi turismem a migrací je stále nejasnější, protože někteří lidé mohou cestovat jako turisté, ale zároveň monitorovat potenciální cílové země. Zařazení osob do skupin migrantů je obtížné také v případě trvalé nebo dočasné migrace, protože často se právě z mnoha původně dočasných migrantů vlivem různých událostí stávají přistěhovalci trvalí.

1.3 Ukrajina

1.3.1 Historie Ukrajiny

První dochované známky osídlení dnešní Ukrajiny se datují již do období před sedmi tisíci lety, kdy zde žili příslušníci tzv. tripolské kultury. Prvním celistvým státním útvarem, jenž zde vznikl, bylo v polovině 4. stol. př. n. l. království Skythů. Konec skythského osídlení přineslo velké stěhování národů ve 3. stol. n. l., kdy byli vytlačeni Góty a Huny. Od osmého století se zde začínají usazovat první slovanské kmeny. Jejich domovem se stává především úrodná oblast kolem Dněpru. Největšího rozkvětu ve středověku dosáhla zdejší civilizace v poměrně raných dobách, kdy zde existoval silný státní útvar jménem Kyjevská Rus. Již od 9. stol., kdy došlo ke spojení dvou nejmocnějších center Novgorodu a Kyjeva pod nadvládou knížete Olega, se začaly formovat základy Kyjevské Rusi. Postupným připojováním nových území vznikla v té době nejmocnější slovanská říše. V jejím čele stála po staletí knížata z rodu Rurikovců, jejíž nejvýznamnější panovník Vladimír I. přijal na konci 10. stol. z Byzance křesťanství. Zánik Kyjevské Rusi je spojen s vypálením Kyjeva 1169 a následným rozpadem na mnoho samostatných knížectví. Přítrž nadějím na znovusjednocení učinil vpád asijských kočovných kmenů spojených do Zlaté Hordy, které si podmanily velkou část této kdysi mocné říše. Po porážce tatarských dobyvatelů byla jednotlivá knížectví v průběhu 14. století připojována k mocnějším sousedům. Některá připadla Polsku, jiná Litvě a východní oblasti byly pod vlivem Moskevské Rusi. (Barša, 2004)

Roku 1569 byla připojena západní a část střední Ukrajiny k Polsku. Východní část za řekou Dněprem byla díky neustálým vpádům tatarských hord prakticky neobyvatelnou. Následující léta byla plná kozáckých povstání proti Polsku. Největší z nich vedl v letech 1648 – 1654 Bohdan Chmelnický. Na pomoc mu přišel ruský car Alexandr, který po porážce polských vojsk zabral pro Rusko západní část Ukrajiny. O sto let později, při trojím dělení Polska, Rusku připadla i území na levé straně Dněpru. Ovšem kromě Haliče a Bukoviny, jež se staly součástí Rakousko-Uherské monarchie. V průběhu 18. a 19. století došlo k definitivnímu zhroucení turecké moci na jihu a Ukrajina byla již plně začleněna jako jedna z gubernií do Ruské říše. Za vlády Kateřiny II Veliké byly například položeny základy několika dnes významných měst, jako je např. Oděsa, Sevastopol či Simferopol. 19. století pak znamenalo, jako jinde v Evropě, nárůst obrozeneckého hnutí. (Snyder, 2010)

Bouřlivá válečná léta na počátku 20. století přinesla Ukrajině na krátký čas i úplnou samostatnost. Po vypuknutí první světové války se řešily i ukrajinské národní požadavky. V roce 1914 vznikla Ukrajinská národní rada, která založila Ukrajinskou legii a která po boku s Ústředními mocnostmi bojovala proti Rusům. Významnou roli v průběhu první světové války měl habsburský arcivévoda Vilém, jenž usiloval o vznik ukrajinské korunní země, která by byla součástí habsburské říše. V roce 1917 vznikla Centrální rada, která prohlásila Ukrajinu autonomní součástí Ruska. Po říjnové revoluci v Petrohradě vyhlásila Centrální rada v roce 1918 nezávislou Ukrajinskou lidovou republiku. Současně bolševici vyhlásili Ukrajinskou sovětskou republiku a zahájili boj proti Centrální radě. Ukrajinská národní rada požádala o pomoc německou a rakousko-uherskou armádu. Sovětské Rusko následně 3. 3. 1918 podepsalo mírovou smlouvu a uznalo nezávislost Ukrajiny. Po ukončení první světové války připadla Podkarpatská Rus Československu a Bukovina a Besarábie Rumunsku. Ukrajinská armáda bojovala s ruskou a polskou armádou. V roce 1921 bylo podepsáno příměří mezi Polskem a Ruskem a zbylé území Ukrajiny bylo rozděleno mezi tyto státy.

V roce 1922 se dosud formálně samostatná Ukrajina stává součástí SSSR. V období mezi první a druhou světovou válkou byly na Ukrajině vyvražděny a vysídleny miliony lidí, další miliony lidí zemřely následkem podporovaného hladomoru. V průběhu druhé světové války napadlo v roce 1941 Německo Sovětský svaz a území Ukrajiny bylo okupováno Německem. Ve východní části Ukrajiny vznikly partyzánské oddíly, které bojovaly proti Němcům, v západní části vznikla Ukrajinská povstalecká armáda /UPA/, která bojovala

proti Rusům. Některé povstalecké oddíly UPA byly aktivní až do počátku 50. let. V roce 1945 po skončení druhé světové války byla k Ukrajině připojena Podkarpatská Rus. Ukrajina byla součástí SSSR, i když formálně měla samostatnost a stala se nezávislým členem OSN. I po druhé světové válce v roce 1945 a 1947 trpěla Ukrajina hladomorem. V roce 1976 vzniká Ukrajinská helsinská skupina, která požaduje dodržování lidských práv. V roce 1986 došlo k výbuchu jaderné elektrárny v Černobylu, což společně se snahou tuto katastrofu utajit vedlo k prudkému nárůstu protisovětských nálad. V roce 1989 probíhaly na Ukrajině rozsáhlé stávky, které vedly v roce 1990 ke konání prvních svobodných voleb.

V roce 1991 se ve všelidovém hlasování vyslovila pro nezávislost Ukrajiny většina národa a prezidentem byl zvolen Leonid Kravčuk. V roce 1994 byl druhým prezidentem zvolen Leonid Kučma. Třetím presidentem Ukrajiny v roce 1995 se stal Viktor Juščenko po událostech, které se nazývají Oranžová revoluce. V roce 2010 se čtvrtým prezidentem Ukrajiny stal Viktor Janukovič a současným pátým prezidentem je od roku 2014 Petro Porošenko.

Z velmi stručné historie Ukrajiny je na první pohled zřetelný fakt, že země a především její obyvatelé opakovaně velmi strádali. Několik generací po sobě jdoucích opakovaně postihl hladomor, hromadné deportace, války i průmyslová havárie. Logickým dopadem je hromadná migrace lidí, žijících v této zemi, do zahraničí.

1.3.2 Proudy migrace od 20. století

V tomto období dělíme migraci do třech hlavních proudů. První období je od konce druhé světové války do počátku sedmdesátých let. Tato fáze je též nazývána jako migrace pracovního charakteru. V této fázi byl první větší nábor pracovních migrantů ze západní Evropy. Sloužila pouze na výdělek. Migrant ani nemohl pobývat v zemi déle než tři roky. Člověk si vydělal v cizině nějaké peníze a poté se vrátil s našetřenými penězi opět do své domoviny. Důležitým bodem této fáze byla ropná krize, která nastala v roce 1973. Tu zapříčinila válka Arabů s Izraelci. Arabové prohráli. Aby toho nebylo málo, tak se ještě zvýšila cena ropy, která byla a je pro skoro celý svět nepostradatelná a nenahraditelná. Tím začala ropná krize a lidé museli začít ve svých podnicích nabírat „levné pracovní síly“, čímž otevřeli hranice pro cizince a umožnili lidem ze západní Evropy, aby přijeli do jejich států a začalo velké mísení kultur.

Druhé období je bráno od roku 1970, až do roku 1989. Tomuto období říkáme sekundární migrace. V této době se začaly slučovat rodiny. Muži, kteří odjeli do ciziny, aby vydělali co nejvíce peněž si začali zvát své rodiny do své nové domoviny. S tímto se původně vůbec nepočítalo a tak začal problém s usídlování nových cizinců v původně hostitelské zemi. V tomto období se začal používat termín ilegální migrace, jelikož hostitelská země reagovala na přísun nových migrantů tím, že začala hlídat více hranice a migranty do země nepouštěla.

Třetím a posledním obdobím je období od roku 1989 do současnosti. V tomto proudu se společnost snaží dbát na správné postupy, které mají určitý řád. (UNDESA, 2009)

1.3.3 Migrace Ukrajinců do ČR

Tato emigrace Ukrajinců do zemí střední Evropy je již evidována od 16. a 17. století a procházela postupem času různými změnami. Tyto změny doprovázely příčiny, motivy a důvody vedoucí k příchodu do českých zemí. V 19. století, kdy se připojil Halič s Bukovinou k Rakousku – Uhersku, se projevila ukrajinská migrace dosud v největším měřítku. Jak z řad vzdělaných lidí, tak z hornických či sezónních zemědělských profesí.

Ukrajinští studenti nepřicházeli do českých zemí jen za národního obrození, ale jejich největší migrace byla na začátku dvacátého století, protože zde měli příznivější a svobodnější podmínky pro studium. Vzhledem k poválečným krizím a neustálým bojům o své území probíhala ukrajinská migrace de facto po celé dvacáté století. Bohužel ani ve století jedenadvacátém se tato situace neutěšila. (Drbohlav, 1999)

Československý stát pomáhal především ukrajinským studentům. Zajistil jim rozvoj v oblastech společenského života jako například církevního, kulturního, ale i politického a osvětového. Dokonce roku 1921 vznikla na v Praze Ukrajinská svobodná univerzita. „*Existence samostatné ukrajinské univerzity v Praze neznamenala ovšem konec obnoveného zájmu ukrajinské akademické mládeže o Karlovu univerzitu, která byla dosud jejím působištěm. Nejstarší české vysoké učení zajišťovalo i nadále výuku v řadě oborů, které na ukrajinské univerzitě nebyly zastoupeny. Podstatná část ukrajinských studentů z právnické a filosofické fakulty proto navštěvovala souběžně ukrajinskou i českou vysokou školu.*“[6]

[6]ZILYNSKY, B; Ukrajinci v Čechách a na Moravě, str. 28

Ukrajinští občané mají již generace zakořeněné myšlenky o tom, že je Česká republika dobrou a zároveň možnou cílovou destinací pro migraci. Toto tvrzení také dokazuje fakt, že se Ukrajinci u nás po sametové revoluci stali nejpočetnější imigrační komunitou.

1.4 Situace na Ukrajině

1.4.1 Ukrajinská krize

Dění na Ukrajině od listopadu 2013 je v literatuře a mediích shrnováno pod termín "Ukrajinská krize". Jde o události následující po nečekaném nepodepsání dlouho připravované dohody o připojení Ukrajiny k Evropské unii prezidentem Viktorem Janukovyčem v listopadu 2013. V reakci na toto začala v hlavním městě Kyjevě série protestních shromáždění příznivců proevropského směřování Ukrajiny, známých jako tzv. Euromajdan. Tyto protesty byly ukrajinskou vládou potlačovány a vše vyvrcholilo v únoru 2014 brutálním zásahem policejních jednotek, při kterém v Kyjevě zemřely desítky lidí. To vedlo k sesazení prezidenta Janukovyče a vyhlášení nových prezidentských voleb, ve kterých byl 25.5.2014 zvolen proevropský kandidát Petro Porošenko.

Proti tomuto ukončení proruské orientace Ukrajiny na jaře 2014 protestovala prorusky smýšlející část obyvatel Ukrajiny, žijící především na poloostrově Krym, východě a jihovýchodě země. To vedlo k další řadě politických a ozbrojených konfliktů mezi nově zvolenou vládou a těmito proruskými separatisty. Téměř bezprostředně po únorových událostech v Kyjevě došlo k anexi Krymu Ruskou federací a na jihovýchodě Ukrajiny se rozpoutala občanská válka mezi ukrajinskou armádou a proruskými separatisty podporovanými Ruskem. Tento ozbrojený konflikt trvá dodnes a má na svědomí mnoho lidských životů. (Youtube, dokument: krize na Ukrajině 2014)

Tyto události se v mnoha směrech dotýkají mezinárodních práv a úmluv a tak nemohly zůstat bez povšimnutí zbytku světa. Západní země, především Evropská unie a Spojené státy americké, se proti jednání Ruské federace v této Ukrajinské krizi ostře vymezily a zavedly vůči ní řadu politických opatření, z nichž pravděpodobně nejvýraznější dopad mělo několikakolové zavedení sankcí, které měly Rusku ekonomicky uškodit. Na to Rusko reagovalo proti-sankcemi

- zdražením zemního plynu pro Ukrajinu a hrozbou zastavení jeho dodávek do Evropy. Ukrajinská krize má tudíž za následek nejen vnitrostátní napětí vyúsťující v občanskou válku, která s sebou v lidském aspektu nese bezbřehé utrpení, ale ovlivňuje i atmosféru napříč světovými velmocemi a svým významem je přirovnávaná ke Studené válce mezi USA a SSSR v minulém století.

1.4.2 Euromajdan

Jak již jsem zmínila výše, "ukrajinská krize" odstartovala sérií z počátku poklidných demonstrací proti odmítavému jednání tehdejší ukrajinské vlády a prezidenta vůči dohodě o připojení Ukrajiny k EU. Zároveň protestující žádali odstoupení prezidenta Janukoviče ze svého úřadu a propuštění Julije Timošenkové z vazby (Julija Timošenková je ukrajinská politička a bývalá dvojnásobná předsedkyně vlády Ukrajiny, v roce 2011 byla, z pohledu mezinárodních organizací sporně, odsouzena k 7 letům odnětí svobody za vyjednání nevýhodných podmínek pro dodávky ruského zemního plynu na Ukrajinu).

Tyto demonstrace probíhaly v centru Kyjeva na náměstí Nezávislosti. První shromáždění protestujících proběhlo 21. listopadu 2013, tedy den po pozastavení příprav asociační dohody Ukrajiny a EU. Protestní shromáždění pokračovala dál, krom Kyjeva probíhala i v dalších městech, účast na nich se odhadovala v desítkách tisíc, mimo jiné se k nim připojili i studenti anebo výše zmiňovaná Julija Timošnková vyhlášením hladovky. Již na konci listopadu začalo docházet na poklidných demonstracích k násilným zásahům policie, násilí se postupně zvyšovalo a i přestože demonstrace byly oficiálně zakázány, pokračovaly dál a v lednu 2014 došlo k prvním obětem na životech. (Wikipedie, Euromajdan, 2016)

Krom náměstí Nezávislosti obsadili demonstranti také kyjevskou radnici a další vládní a administrativní budovy a požadovali amnestii pro zatčené demonstranty. To prezident podmínil právě opuštěním všech těchto budov a veřejných prostranství. 18. února se aktivisté pokusili vniknout i do budovy Parlamentu, což bylo ještě tu noc potrestáno krutým zásahem policejních jednotek na náměstí Nezávislosti. Boje se mírně uklidnily až po krvavém masakru 20.2, kdy bylo zabito asi 45 lidí. Podle ukrajinského ministerstva zdravotnictví si protesty v ulicích Kyjeva vyžádali celkem 88 mrtvých.

22. února byl prezident Janukovyč, který stále odmítal rezignovat, odvolán parlamentem z funkce a uprchl přes poloostrov Krym do Ruska. Nové prezidentské volby byly vyhlášeny na 25 .5. 2014 a prozatímním prezidentem se stal šéf parlamentu Oleksandr Turčynov. Posléze se moci ujala vláda Arsenije Jaceňuka, která změnila nasměrování ukrajinské zahraniční politiky od proruské orientace k orientaci na Evropskou unii a Spojené státy americké.

Protestující tedy dosáhli toho, co požadovali - tj. v první řadě změnu ve směřování vládní politiky z "východu" na "západ". A propuštění Timošenkové, která hned večer 22.2. vystoupila v Kyjevě na pódiu, aby podpořila demonstranty. Ovšem podle toho, jak se vyvíjely události na Ukrajině dál, ne všichni obyvatelé této země byli s úspěchem demonstrací spokojeni a Rusko se též nehodlalo vzdát vlivu na Ukrajině doslova "bez boje".

1.4.3 Anexe Krymu

Krymský poloostrov je poloostrov na jihu Ukrajiny zasahující do Černého moře. Na jeho území leží Autonomní republika Krym (ARK) a město Sevastopol. Toto území původně patřící k Rusku, "daroval" v roce 1954 N.S.Chrusčov Ukrajině při příležitosti 300. výročí příklonu Ukrajiny k Ruské říši. Většinu obyvatel tvoří stále především Rusové. Díky smlouvě platné do roku 2012, mohou mít Rusové na Krymském poloostrově své vojenské základny a lodní flotilu kotvící v Sevastopolu.

Na Krymu se proti dění v Kyjevě většina obyvatel silně vyhrazovala a po útěku Janukovyče zde zavládla proruská atmosféra. Již 27. února, tedy pět dní po odvolání prezidenta Janukovyče, se na poloostrově začali pohybovat vojáci bez jakéhokoliv označení, vybavení moderní technikou, v médiích označovaní jako "zelení mužíci". Tito vojáci obsadili strategické vládní budovy v hlavním městě Simferopolu a objekty dopravní infrastruktury - letiště, přístavy, atd.

Vládní rada Autonomní republiky Krym byla po obsazení budovy parlamentu donucena k rezignaci a vzápětí byla zvolená Rada nová, prorusky orientovaná. Tato nová vláda odmítla uznat nově vzniklou ukrajinskou vládu a stála o připojení Krymu k Rusku. (Youtube, Diskuze“Ukrajinská krize-rok od anexe Krymu“, 2015)

Referendum, které mělo tuto otázky vyřešit, se nakonec konalo již 16. března a výsledky, tak jak byly prezentovány šéfem volební komise, hovořily jasně pro připojení Krymu k Ruské federaci. Podle nich se v ARK vyslovilo 96,8% voličů pro připojení, v Sevastopolu 95,6% voličů, to vše při vysoké volební účasti. Parlament ARK po referendu vyhlásil nezávislost celého Krymu včetně Sevastopolu jako tzv. Republiky Krym, která byla Ruskem přiřazena k Ruské federaci. Nicméně věrohodnost výsledků referenda byla velmi zpochybňována a Ukrajina, ale i většina dalších států, především EU a USA, toto referendum považovaly a stále považují za nelegitimní a nadále berou Krym jako součást Ukrajiny. Rusko přítomnost svých vojáků na Krymu mimo základny dlouho popíralo, ale nakonec oficiálně přiznalo, že šlo o jejich muže a argumentovalo ochranou ruskojazyčného obyvatelstva Krymu. (ČTK; Interfax, 2015-03-09)

1.4.4 Reakce na anexi Krymu

Vrcholní představitelé států Evropské unie na zasedání, které se konalo 6. března 2014, odsoudili chování Ruské federace vůči Ukrajině a porušení její integrity. Rusko bylo vyzváno, aby neprodleně stáhlo své vojáky a na území Ukrajiny znovu operovalo pouze v rámci mezinárodních dohod. Mimo to žádala EU okamžitý přístup nestranných mezinárodních pozorovatelů na problematická území.

Jako trest za neplnění požadavků západních států byly na Rusko v několika vlnách uvaleny sankce, které měly zasáhnout ruskou ekonomiku a jeho nejvlivnější občany. Byl tak například zaveden zákaz obchodování s ruskými firmami a došlo k zmrazení finančních prostředků nejbohatších Rusů. (MF ČR, Nové sankce v souvislosti s událostmi na Ukrajině od 12. září 2014, 2014/09) To mělo odradit Rusko od dalších destabilizačních kroků na Ukrajině. Načež Rusko reagovalo proti-sankcemi. Například zákazem dovozu západních potravin.

1.4.5 Ozbrojený konflikt v Donbasu

Válka v Donbasu, neboli válka na východní Ukrajině, je ozbrojený konflikt mezi Ukrajinskou armádou a proruskými povstalci za podpory Ruské federace. Tato válka probíhá zejména ve východní části země zvané Donbas (neboli Doněcká uhelná pánev). Na tomto území má, podobně jako na Krymu, ruská menšina výrazné zastoupení.

Konflikt vznikl v reakci na revoluční dění v Kyjevě v rámci Euromajdanu. Již od začátku roku 2014 probíhaly na východě Ukrajiny demonstrace a jiné protestní akce, které nesouhlasily s příklonem Ukrajiny k EU a podporovaly Janukovyčův režim. Po jeho pádu a následném odloučení Krymu tyto protesty sílily. Umírněnější část ruského obyvatelstva požadovala posílení svých práv, ta extrémnější se chtěla také od Ukrajiny oddělit úplně a přičlenit se k Rusku. V rámci relativně drobných zásahů a přestřelek mezi povstalci a ukrajinskými vojáky došlo v dubnu k prvním obětem na životech. Ukrajinská vláda z rozdmýchávání nepokojů vinila též Rusko. Na konci dubna byly separatisty vyhlášeny dvě samostatné lidové republiky – Děněck a Luhansk, které se posléze v květnu 2014 spojily do Svazu lidových republik Nové Rusko (nebo Novorusko), na to Ukrajina reagovala vysláním armády, které měla proti zdejšímu dění zasáhnout a znovuzískat kontrolu nad tímto územím. Tímto konflikt rychle přerostl v občanskou válku. Povstalci poměrně snadno a rychle obsazovali další a další území na jihovýchodě Ukrajiny.

5. července 2014 se podařilo Ukrajinským vojákům znovu dobít Slovjansk, čímž se výrazně zmenšilo území ovládané separatisty. Těm se ovšem podařilo ve velké míře i s výzbrojí uniknout z obklíčení a znovu se přeskupit v Doněcku.

17. července 2014 bylo nad územím ovládaném separatisty sestřeleno letadlo Malaysia Airlines pravděpodobně protiletadlovou raketou. Letadlo se 298 pasažéry na palubě se zřítilo severně od města Torez a nikdo z nich pád nepřežil. Jak ukrajinská vláda, tak separatisté odmítly za pád letadla převzít odpovědnost. Vyšetřování bylo separatisty komplikováno. Přestože ihned po nehodě přislíbili bezpečný přístup pro mezinárodní vyšetřovací komisi do míst nehody, tak hned den poté zabránili této komisi vstoupit na dohodnuté území. Nizozemsko, jehož občanů bylo na palubě nejvíce a Malajsie žádaly zřízení speciálního tribunálu OSN, který by měl být vybaven pravomocí zjistit a potrestat viníky. Rusko tento návrh 29.7.2015 na Radě Bezpečnosti vetovalo, označilo jej za „nešťastný a kontraproduktivní“ a navrhlo zvláštního vyšetřovatele. Tento návrh se ale zase nelíbil západním zemím. (ČTK. Viníky sestřelení letadla by měl potrestat tribunál OSN, 2015/07)

Viník nehody a její přesné příčiny tak nadále zůstávají neobjasněny, i když podle různých expertíz je nejpravděpodobnější variantou sestřelení letadla separatisty protiletadlovou střelou Buk. (Aktuálně.cz, Raketa Buk zasáhla pilotní kabinu. Expertní tým zveřejnil klíčovou zprávu o zkáze letu MH17, 2015/10) 28. září 2016 mezinárodní vyšetřovací komise oznámila,

že byl let sestřelen raketou Buk, odpálenou z území ovládaného proruskými separatisty. Tento systém byl přivezen z Ruska a tam se po odpalu navrátil.

V druhé polovině srpna povstalci reagovali na situaci z července rozsáhlou protiofenzivou. Podařilo se jim dobýt a obsadit strategické přístavní město Novoazovsk a výšinu Savur - Mohyla. Ukrajinská vláda tuto protiofenzívu označila za přímou ruskou invazi, protože podle ní museli být povstalci podpoření ruskou armádou. To vůdce separatistů popřel, připustil však, že na jejich straně bojovalo mnoho ruských dobrovolníků, z nichž někteří současně sloužili v Rudé armádě, ale po čas bojů na Ukrajině měli dovolenou. (Novinky.cz, Máme podporu tisíců ruských vojáků, přiznali separatisté, 2014/08)

Na žádost Ukrajiny byla na 28. srpna 2014 volána Rada bezpečnosti OSN a 5. září 2014 byla v běloruském Minsku po několikadenním intenzivním jednání podepsána tzv. První minská dohoda, která měla vést k ukončení války na Ukrajině. Jednání se účastnili jak zástupci ukrajinské vlády a separatistů, tak i zástupci ruské diplomacie a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE). Dohoda o klidu zbraní na obou stranách měla být uvedená do praxe pomocí několika opatření (která byla schválena o několik dní později v tzv. Memorandu) odsouhlasených všemi stranami. Mezi tato opatření patřilo:

- Vytvoření 30 km nárazníkové zóny stažením těžké vojenské techniky o 15 km od linie kontaktu
- Zákaz útočných operací
- Zákaz průletu bojových letadel přes bezpečnou zónu
- Stažení všech cizineckých žoldáků z oblasti konfliktu
- Sestavení skupiny OBSE, která bude monitorovat dodržování dohod

Tato dohoda však byla až do konce roku 2014 více či méně porušována, jak ze strany povstalců, tak ze strany Ukrajinské vlády. (viz. příloha č. 2) V lednu 2015 pak tato dohoda zkolabovala definitivně a vyjednávání míru muselo začít znovu od začátku. Jednání v únoru 2015, které proběhlo opět v Minsku, se zúčastnila i německá kancléřka Merkelová, francouzský prezident Holland, ruský prezident Putin a ukrajinský prezident Porošenko. A opět pod záštitou OBSE byla 12. února 2015 podepsaná nová mírová dohoda tzv. Druhá minská dohoda, která měla navázat na předchozí protokol a zajistit příměří od 15. února 2015 V podstatě vzápětí ale znovu došlo k porušení sjednaného míru a dalšímu útočení separatistů především v okolí

města Delbaceve, které bylo 18. 2. 2015 za účasti ruské armády dobyto a při stahování ukrajinských jednotek z města mnoho vojáků zemřelo pod povstaleckou palbou. V průběhu dalších dvou měsíců pak povstalci obsadili několik tisíc kilometrů čtverečních ukrajinského území.

Nedodržování míru bylo ostře kritizováno řadou západních zemí, které hrozily Rusku za podporu povstalců dalšími sankcemi a prodloužením těch stávajících. Což se také v červnu 2015 stalo. (ČTK, Moskva odsoudila prodloužení sankcí, připravuje odvetu, 2015/06) Přes všechno úsilí se situaci na východě Ukrajiny dodnes nepodařilo uklidnit a boje zde stále trvají.

1.4.6 Dopady

Válka na východě Ukrajiny způsobila humanitární krizi. „*Od vypuknutí konfliktu uteklo z Ukrajiny více než 900 000 lidí, z nich valná většina (okolo 750 000) utekla do Ruska. Dalších 1,35 milionu Ukrajinců opustilo své domovy na východě a jsou nyní uprchlíky ve vlastní zemi*“[7]. OSN v srpnu 2015 zveřejnila, že k tomuto měsíci bylo *„při válečném konfliktu na východě Ukrajiny zabito na obou stranách již nejméně 7 962 lidí a okolo 18 000 osob bylo zraněno*“[8]. Množí se důkazy o tom, že mnoho civilistů bylo uneseno, mučeno či znásilněno. Dalším velkým problémem jsou potom krádeže a rabování opuštěných domů.

Tato krize má mezinárodní přesah a dotýká se celého světa. Vyvolala slovní přestřelky mezi Západem a Ukrajinou na jedné straně a Ruskem na straně druhé. Proběhlo několik kol sankcí Západu vůči Rusku, načež Rusko vyhlásilo proti sankce. Západ podpořil Ukrajinu finančně, Rusko naopak výrazně zdražilo Ukrajině plyn a hrozí, že zastaví dodávky plynu přes Ukrajinu do Evropy.

[7] ČTK, *Z Ukrajiny už uprchlo 900 tisíc lidí, většina do Ruska*, 2015/06. Dostupné z: http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/z-ukrajiny-uz-uprchlo-900-tisic-lidi-vetsina-do-ruska/r~b9cf55561c9f11e5a43f002590604f2e/

[8] IHNED.CZ, *Dva roky od Euromajdanu: Ukrajina za tu dobu tratila na ekonomice, obchodu i životech*. 2016/02 Dostupné z: http://archiv.ihned.cz/c1-65175550-dva-roky-od-euromajdanu-za-smerovani-do-evropy-zaplatila-ukrajina-velkou-cenu

Asociační dohodu s Evropskou Unií Ukrajina podepsala již v květnu 2014, ovšem „*v dubnu 2016 se v Nizozemsku konalo referendum, ve kterém 61,1% voličů s připojením Ukrajiny nesouhlasilo. Prezident Porošenko řekl, že i přesto bude Ukrajina pokračovat ve sbližování s EU*“[9].

1.5 Pracovní podmínky Ukrajinců v ČR

1.5.1 Emigrace, Ukrajinci a ČR

„*Počet migrujících pracovníků ve světě v posledních letech výrazně vzrůstá. Stále rostoucí nerovné rozdělení bohatství ve světě, a to jak v rámci jednotlivých zemí, tak i mezi státy, a rostoucí poptávka po kvalifikovaných i nekvalifikovaných pracovnících jsou jedny z hlavních faktorů podporujících migraci za prací. Cizinci v České republice se samozřejmě potýkají s mnoha problémy a úskalími prostě proto, že se nacházejí v cizí zemi. Je samozřejmé, že každý, kdo žije v jiné zemi, čelí různým problematickým aspektům každodenního života.*“[10]

Každý v České republice má v podvědomí zakořeněno, že zde Ukrajinci jsou a pracují zde. Ti však v České republice většinou nemají dobré pracovní podmínky – a to se týká především špatně zaplacené práce. Bohužel, je to také zapříčiněno tím, že k nám jezdí Ukrajinci, kteří nemají dostatečné vzdělání na kvalifikovanější práci. Musí tak ve většině pracovat jako dělníci ve výrobě, či vykonávat pomocné práce v zemědělství. Pracují, většinou těžce, pro nejrůznější stavební firmy. Jde jim hlavně o to, aby pracovali co nejdéle, což je v nejrůznějších sférách našeho hospodářství možné. Tyto tvrdě vydělané peníze pak často posílají domů na Ukrajinu svým příbuzným, které tam mnohdy zanechali a kteří jsou na jejich finanční pomoci závislí. Tímto také nastává konflikt z hlediska lidských práv. Případy, ve kterých ukrajinští pracovníci překračují týdenní/denní hodinové normy, jsou u nás již takřka na denním pořádku. A fakt, že jsou tím porušována pravidla lidských práv, již v České republice nikoho nezarazí.

[9] ČTK, *Porošenko: Budeme pokračovat. Nizozemské "ne" není překážkou na cestě Ukrajiny do Evropy*, 2016/04 Dostupné z: http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-65238580-porosenko-budeme-pokracovat-nizozemske-ne-neni-prekazkou-na-ceste-ukrajiny-do-evropy

[10] SCHEU, CH., H.; Migrace a kulturní konflikty, str. 178

Vedle pracovního zařazení migrantů je výrazně zarážející i fakt, že Ukrajinci u nás často vykonávají tuto těžkou manuální činnost bohužel bez veškerých příplatků. Kdyby kterýkoli zaměstnavatel nabídl takovou pracovní pozici českému zájemci o práci, tak ten by se mu pouze vysmál. Ukrajinec „sklopí uši“, zavře pusu a je šťastný, že si alespoň nějaké peníze vydělá. (Pavlíková, Sládek 2009)

Považuji za důležité zmínit se také o takzvaném „klientském systému“, který v České republice organizuje ukrajinskou pracovní sílu. Tento systém je velmi dobře propracovaný. Takzvaný „klient“ nabízí krajanům práci na českém pracovním trhu, aby se sám obohatil. Pomáhá za úplatu Ukrajincům, kteří přijdou do České republiky, jsou bez práce a neví, co mají dělat. Často takový člověk osloví svoje krajany z České republiky, ještě když jsou doma na Ukrajině a nabídne jim jistotu práce, až emigrují. „Klienti“ se snaží pomoci najít migrantům vhodnou pracovní pozici a fungují trošku jako agentury. *„Pod "klientským systémem" se v této souvislosti rozumí systém zprostředkovatelských firem, které organizují práci, obstarávají povolení k pobytu, tedy práci i víza, zařizují ubytování a také třeba i stravování. Nabízí také „ochranu“ a finanční půjčky.“*[11] Ve většině případů si to ale lidé v „klientském systému“ nechají velmi dobře zaplatit. Většinou si berou půlku vydělaného platu dotyčného migranta a bohužel většinou je to po celou dobu zaměstnání, jen v ojedinělých případech jsou tyto smlouvy psané na dobu určitou. Migrant většinou tuto smlouvu nemůže ani ukončit, protože to většinou vede k tomu, že ztratí svou práci definitivně a mnohdy mu zruší oprávnění k pobytu v České republice. Jsou známé i situace, kdy zprostředkovatel práce, tudíž „klient“, nedodržuje pracovní podmínky a zneužívá pracovníky ve formě pracovně - právních předpisů jako je například nevyplácení nemocenského, zapírání zdravotního pojištění anebo nedodržování sjednaných pracovních podmínek. Migrant je tímto v pasti, jelikož si u nás nemá kam jít stěžovat. Bojí se, že ztratí práci, a nebude moci dopřát lepší podmínky své rodině.

„Klientský systém“ je již v ČR tak zakořeněn, že se velmi často stává, že migrantovi ani nezbývá nic jiného, než že se na „klienta“ obrátit musí, protože jinak práci neseženе. Odhaduje se, že s tímto systémem se u nás potkala přibližně polovina migrantů. (Lucie Trlifajová, 2011)

[11]JELÍNKOVÁ, M.; MIKUŠOVÁ, P.; TRLIFAJOVÁ, L.; Jaké cesty vedou do Česka?; str. 22

S organizací pracovní migrace „klientem“ – prostředníkem, bohužel, však někdy souvisí také systém organizovaného zločinu. Ukrajinský migrant - zákazník se tak nedobrovolně ocitá v prostředí násilných vztahů mezi mafií a „klienty“.

Samozřejmě, jsou tu i agentury, které migrantovi pomohou ve všem a zajistí mu skvělé zázemí - pomohou mu sehnat práci, ubytování, oběhat úřady pro získání potřebných povolení atd. Migranti se spoléhají na tyto agentury, když si hledají práci a potřebují zajistit snesitelné podmínky pro životy České republice. Bohužel, ne vždy se jim tato důvěra vyplatí. Někdy se stává, že migrant si myslí, jak má vše zařízeno – od ubytování přes práci až k pojištění a zaplatí agentuře veškeré své úspory k tomu, aby jim tyto podmínky zajistila. Když pak migrant přijede do České republiky, tak s „pláčem“ zjistí, že ho tu nic nečeká a že jeho peníze jsou v nenávratnu. Tímto se migrant ocitá sám v nové zemi i kultuře, bez znalostí jazyka i bez práce. „*Nedodržené sliby o ubytování /dopravě, platech, náročné směny, diskriminace na pracovišti, nízké mzdy, zneužívání českého jazyka a prostředí“*[12].

Migrant může také sehnat práci na určitých místech – například na náměstích velkých měst. Lidé si mezi sebou předávají informace o tom, kde je takzvané shromaždiště práce a každý den, například v šest hodin ráno, si je tam vyzvednou zaměstnanci některých firem. Viz citace. *„Ne, to si já našel sám, to já chodil na Výstaviště v sobotu, nedělu, pokaždý já chodil a tam se sbírali Ukrajinci a kdo potřeboval práci, tak tam jako brali… Tam se jako většinou Ukrajinci sbíraj. Teď přesně nevím, protože jsem tam dlouho nebyl, ale bylo to tam pokaždé…“*[13]

Dalším velkým tématem, které se u nás probírá a řeší, je ukrajinská vzdělanost. Jak již je výše zmíněno, a také uloženo v podvědomí většiny lidí v České republice, přijíždějí k nám ve vysoké míře nevzdělaní lidé. Ti jsou rádi, že si vydělají více peněz než na Ukrajině, a tak vezmou jakoukoli práci i s nižším honorářem. Neohlížejí se na to, jaký obor vystudovali. To má za následek, že tyto „levné“ pracovní síly většinou skončí v továrnách nebo v jiném výrobním procesu, než je obor, který studovaly. Díky své tíživé situaci jsou snadno manipulovatelní. Tento jev je nazýván brainwashing, česky „vymývání mozků“. Je to teorie, která se zabývá zkoumáním procesů u lidí, kteří se ocitli v jiném pracovním prostředí, než-li

[12]EKSCR. Evropská komunitní skupina. *Ekscr.cz* [online].2013 [cit.2016-02-1]. Dostupné z: http://www.ekscr.cz

[13]PAVLÍKOVÁ,E.; SLÁDEK, K.; Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR; str. 54

je jejich původní kvalifikace. Lze ji definovat jako psychologické a ideologické působení na zaměstnance s cílem formovat jeho myšlení proti jeho vlastní vůli nebo jej dokonce ovládnout. Zaměstnavatelé z různých průmyslových odvětví se snaží do svých firem nalákat migranty s tím, že jim slíbí nějaké benefity. Lidé těmto „sladkým“ řečem uvěří a jdou bezmyšlenkovitě do takových firem pracovat a postupně se na firmách, které se na jejich úkor obohacují, stávají závislí.

Jak je zřejmé z této kapitoly, ukrajinská menšina v České republice nemá u nás vůbec jednouchý život. Mnohdy jsou natolik vykořisťováni, ať už zaměstnavateli nebo okolím, že jim nezbývá nic jiného nežli zatnout zuby, zavřít oči a jít dál. Přes většinou negativní postoje společnosti k nim, jim touha po lepším životě nezabrání v tom, aby na tuto hru přistoupili a snížili se někdy až na dno lidské důstojnosti. Doufejme, že se v budoucnu chování Čechů k této národnostní menšině u nás zlepší.

1.5.2 Práce Ukrajinců v České republice

Ukrajinci ve většině případů mají za cíl v České republice jediné – vydělat více peněz. Chtějí se mít lépe než na Ukrajině. Toto jim opět v nejvyšší míře zařídí dostatečné finance. Díky této potřebě se snaží najít si práci, ve které je možné „makat“ – dělat přesčasy, víkendy. Prostě být v práci více méně neustále. Práce je ve skrze dominující projekt života migranta. Vždyť každý člověk má v sobě pud, aby zabezpečil svou rodinu a mohl jí dopřát co nejlepší život od základu. Jídlo, pití, dovolenou, ale i studium či jiné vymoženosti bohatších lidí. Práci na méně kvalifikovaných místech za menší mzdu než český občan vykonávají ukrajinští migranti převážně rádi a ochotně a děkují za takovouto příležitost.

1.5.3 Mimopracovní čas

Většina migrantů v České republice nemá moc povědomí o tom, co pro ně volný čas znamená a že by jej měli umět dobře využít. Když už si ho ve svém životě najdou, tak se ho snaží spojit především s rodinou a s přáteli. Někteří tráví svůj volný čas svými koníčky.

Také seznámení se s partnerem je v České republice pro Ukrajince složitou věcí. Znají pouze pár lidí ze své komunity, ze svého okolí, či z širšího okruhu vlastní rodiny. Ale na větší seznamování většinou nemají moc prostoru. Dobré je, že se migranti snaží ve volném čase přece jenom alespoň zachovávat zvyklosti z prostředí, ze kterého pocházejí. Ze stran nestátních organizací či ukrajinských komunit jsou pro ně u nás organizovány „tematické večery", ve kterých mohou tancovat tradiční tance, připravovat pokrmy své rodné země a podobně.

1.5.4 Současná ukrajinská migrace v číslech

Ukrajinská komunita je v Čechách nejpočetnější. Tedy pokud pomineme komunitu slovenskou. Statistiky dokazují, že čísla ukrajinských migrantů v České republice stále stoupají. Podle statistik Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra České republiky u nás pobývalo na konci června roku 2006 - 296 000 cizinců s trvalým či dlouhodobým pobytem. Koncem roku 2015 tyto počty dosáhly čísla 465 000 cizinců v České republice. Tento počet za necelých deset let vzrost o větší třetinu. Z těchto čísel se udává, že je více jak 35% migrantů mělo ukrajinskou státní příslušnost.

Při posledním sčítání lidu dle českého statického úřadu v České republice – 2011 bylo podchyceno 117 810 osob, které se hlásí k ukrajinské národnosti. Toto číslo rapidně vzrostlo (viz příloha č. 3). Při sčítání lidu v roce 2001 byl tento počet na čísle 22 112. Převážně to jsou děti migrantů, kteří se jíž narodily v Čechách, ale vychováváni jsou s ukrajinskými tradicemi, zvyky a náboženstvím.

Tato čísla a statistiky ovšem nezahrnují počet nelegální pracovní migrace, tento počet podle Drbohlava (1997) je přibližně stejně velký jako počet lidi, kteří jsou v České republice legálně. *„Neregulérnost ukrajinské migrace do ČR spočívá většinou v nelegálním zaměstnávání nebo nelegálním pobytu na českém území po ukončení platnosti víza. Podle statistik ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ukrajinci tvoří pouze zlomek migrantů nelegálně překračující českou státní hranici."*[14]

[14] LEONTIYEVA, Yana; kolektiv. Sociologické studie, str. 33

1.6 Religiozita, tradice a zvyky

1.6.1 Religiozita jako konsolidační síla

Za velmi důležitou charakteristiku ukrajinských migrantů se považuje náboženství jako takové. Většina přistěhovalců se obrací na víru a nachází tam útočiště, přátele, kulturu i emocionální zabezpečení. Náboženství se velmi často stává jednou z mála konsolidačních sil Ukrajinců, které je spojují při pobytu v zahraničí. Toto u nás zaštiťují kostely a chrámy. V České republice jsou dva nejznámější a oba dva jsou v Praze. První je řeckokatolický kostel Sv. Klimenta na Starém Městě a druhý je pravoslavný kostel Zvěstování Panny Marie na Albertově.

Kromě konsolidační síly může mít náboženství na migranta i negativní vliv. Tato osoba je zvyklá na určitý systém svého náboženství a v cílové či hostující zemi může být naproti tomu uctíváno ve většině náboženství jiné (křesťanství, islám, buddhismus). Tudíž nastává problém, jak se mají jako menšina se svým náboženstvím uchytit. To nepodpoří ani fakt, že na těchto místech nejsou k dispozici v dostatečném či žádném množství chrámy nebo kostely k danému náboženství.

1.6.2 Náboženská praxe

Příčiny, které ovlivňují omezení náboženské praxe ukrajinských migrantů v České republice, jsou dvě. První příčina je ta, že náboženská praxe věřícího Ukrajince je velice časově náročnou činností. Toto mnohdy Ukrajinci v České republice nestíhají, jelikož většinu času zde podle výzkumu tráví v zaměstnání. Na soukromý život, náboženství, či jiné aktivity tudíž nezbývá již moc času. Díky tomuto faktu musí migranti volit své priority. „*Liturgický život byzantského ritu je rovnoměrně rozdělen po celý den a rok, jelikož byl orientován především na mnišský život v klášteře. Ve farnostech se potom často redukuje na slavení večerní služby před hlavním svátkem. Některé řeckokatolické farnosti slaví liturgii i několikrát během týdne.*“[15]

Ukrajinci z důvodu pracovní vytíženosti v Čechách nemají dostatek času na to, aby zvládali veškeré oslavy, které se v řeckokatolické církvi slaví, proto se hlavně soustředí na dvanáct hlavních svátků byzantského ritu. Vzhledem k tomu, že hlavní svátky jako jsou Velikonoce či Vánoce, probíhají v řeckokatolické církvi v jiné dny než v církvi

[15]PAVLÍKOVÁ, Eva; SLÁDEK, Karel; kolektiv. *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR str.24*

římskokatolické, ke které se hlásí Česká republika, tak je u věřících Ukrajinců velmi náročné tyto tradice dodržovat. S omezením náboženské praxe Ukrajinců v České republice souvisí i skutečnost, že ani zaměstnavatelé většinou nedbají na jejich náboženský život a často o něm ani nic nevědí. Ukrajinci to řeší dovolenou, kterou ne ve všech případech vždy dostanou. (Pavlíková, Sládek 2009)

Druhým faktorem, který ovlivňuje náboženský život Ukrajince v České republice, a je to opět velký faktor byzantského ritu, je strava a problematika postu. U části ukrajinských věřící ovlivňují složení pokrmů. Což není v České republice úplně jednoduchý úkol. Zvláště v pracovní vytíženosti migranta. Když už si Ukrajinec může dovolit odejít z práce někam do restaurace na oběd, je velmi složité v ČR najít restauraci, kde vaří podle daného jídelníčku postu.

„*Náboženský život tedy zasahuje do každodenního života a mnohdy vyžaduje volbu mezi věrností a předsevzetí, které vychází z požadavků orthopraxe, a reálnou možností dané předsevzetí splnit.*“[16]

1.6.3 Tradice a zvyky

Hlavní tradicí a zvykem je v řeckokatolické církvi oslavy Velikonoc a i Vánoc. Tyto dvě hlavní oslavy v liturgickém kalendáři jsou spjaté i se specifikem národní kuchyně. Jako my zde v České republice máme tradici na Štědrý den jíst kapra s bramborovým salátem, tak řeckokatoličtí věřící mají dezert, který se nazývá „Kuť ja“. Tento pokrm se podává na začátku a na konci vánočního času. Obsahuje mák, pšenici, med, ořechy a různé kandované ovoce. Děti tento pokrm podávaly o štědrovečerní večeři svým kmotrům a jedna porce vždy byla nechávána na stole pro zemřelé a jejich duše. Na Velikonoce je zase tradicí udělat „kulič paschalnyj“ což je něco jako u nás mazanec.

Pro každého ukrajinského věřícího, je důležitá nedělní liturgie v kostele či chrámu. Tyto místa jsou vždy nádherně vyzdobené a je v nich mnoho ikon se svíčkami nebo jsou zde také vyzdobené fresky. Každý, kdo se v tomto kostele či chrámu ocitne, se může „schovat“ do místnosti, ve které najde potřebnou chvíli důvěry a ticha.

[16]PAVLÍKOVÁ, Eva; SLÁDEK, Karel; kolektiv. *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR str.25*

Každá liturgie má své modlitby – stenie. V těchto modlitbách každý věřící obrací své myšlenky k potřebám světa. Je to něco jako modlitba za mír. Tyto texty mohou migrantovi pomoci z tíživé situace. V modlitbě si člověk uvědomí tíhu současné situace, ale i východisko z ní. Věřící tak mohou pomocí modlitby pracovat sami na sobě a hlavně pomáhat lidem okolo sebe.

V každém řeckokatolickém kostele či chrámu to ale není pouze o bohoslužbách. Lidé se scházejí na těchto místech i mimo ně. Je to pro ně něco jako kulturní vložka, která do každého života patří. Lidé se v kostelech či chrámech setkávají, povídají si o novinkách na Ukrajině, pohovoří ve svém rodném jazyce, poví si, co se u nich stalo nového a podobně. Dokonce mají možnost si v kostelech či chrámech koupit ukrajinské časopisy nebo noviny.

1.7 Organizace na Českobudějovicku

V této kapitole zmíním dvě hlavní organizace, na které se v regionu, kde jsem prováděla dotazníkové šetření, obrací nejvíce ukrajinských migrantů s žádostí o pomoc. První je Poradna pro cizince a migranty. Tato organizace spadá pod Diecézní charitu v Českých Budějovicích. Druhou organizací je organizace celorepubliková, a to Centrum na podporu integrace cizinců, která spadá pod Ministerstvo vnitra ČR.

1.7.1 Centrum na podporu integrace cizinců

Tato centra jsou ve většině krajů v České republice - Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském, Olomouckém a na Vysočině. Organizace vznikla 1. července 2009 z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí. Centra se starají o začlenění migrantů pocházejících ze zemí mimo Evropskou Unii, kteří mají v hostitelské zemi dlouhodobý nebo již trvalý pobyt. Centrum také pomáhá lidem, kterým byla udělena mezinárodní ochrana.

Cílem Centra na podporu integrace cizinců je vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců. „*CPIC je iniciátorem, organizátorem i realizátorem aktivit podporujících sociální, právní i jazykovou emancipaci cizinců v uvedených regionech. Úkolem každého CPIC je rovněž zajistit vytvoření a činnost regionálních poradních platforem,*

které řeší aktuální problémy cizinců. V každém kraji CPIC spolupracuje zejména s krajskými a obecními úřady, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady a dalšími subjekty. Cílem je vytvořit prostor pro lepší výměnu informací a podávání podnětů na přijímání opatření, reagujících na aktuální potřeby v oblasti integrace cizinců.“[17]

1.7.2 Poradna pro cizince a migranty, Diecézní Charity v Českých Budějovicích

„*Posláním Poradny pro cizince a migranty je poskytování bezplatného odborného sociálního a právního poradenství na území Českobudějovické diecéze cizincům, kteří se ocitli v takové osobní situaci, kterou nedokážou řešit vlastními silami a z vlastních zdrojů. Posláním poradny je také pozitivní působení na vztahy mezi cizinci a většinovou společností.“*[18]

Cílem služeb Charity je umožnění cizincům nalézt řešení z nepříznivé životní situace a posílení jejich samostatných schopností. Charita se jim snaží zabezpečit informovanost a možnost lépe se orientovat v českém sociálním a institucionálním prostředí.

Charita pomáhá migrantům lépe se sociálně začlenit do většinové společnosti a přispívá tak, aby měli možnost využít k tomu všechny dostupné zdroje, sítě a služby a žít tak běžným životem. Pokouší se také přispět ke zvýšení informovanosti většinové společnosti, napomáhat k rovnému přístupu při řešení otázek života cizinců v ČR. V této poradně se nejvíce setkávají s cizinci například ze Slovenské republiky, Ukrajiny, Bulharska, Afghánistánu, Srbska či Turecka, nyní i ze Sírie.

V Diecézní charitě v Českých Budějovicích jsem strávila svou měsíční praxi při studiu na VOŠ Jabok v roce 2013. Právě na tuto poradnu se také obrátilo několik respondentů z mého dotazníkového šetření.

[17]CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. Správa uprchlických zařízení MV. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: http://www.integracnicentra.cz/

[18]CHARITA ČR. Diecézní charita České Budějovice Výroční zpráva 2011. *Diecézní charita České Budějovice* [online] 2011 [cit. 2016-03]. Dostupné z: http://www.dchcb.cz/res/data/053/005866.pdf?seek=1342528681

II Praktická část

Cílem mé praktické části bylo zjistit, jaké mají Ukrajinci v České republice pracovní podmínky a jak vnímají situaci ve své domovině. Tento cíl jsem zjišťovala pomocí dotazníkového šetření. Dotazník se dostal k padesáti respondentů z čehož mi ho vrátilo pětadvacet vyplněných. V dotazníkovém šetření jsem použila tři druhy otázek.

1. Otázky typu ANO/ NE.
2. Uzavřené otázky, ve kterých mají respondenti na výběr z několika předem daných odpovědí.
3. Otázky otevřené, ve kterých respondenti odpovídají vlastními slovy.

Dotazníkové šetření jsem začala zpracovávat a realizovat v lednu 2016 a v dubnu téhož roku jsem měla vyhodnocené výsledky. Dotazník jsem zpracovávala na základě informací z praktické části a také jsem čerpala informace přímo od Ukrajinců, kteří žijí v Českých Budějovicích. Stýkám se s nimi a vím, o čem chtějí mluvit a co je zraňuje.

Na základě toho jsem dotazníkové šetření pojala jako kombinaci kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Záměrně jsem v citlivých otázkách nechtěla zacházet zcela do hloubky, abych v respondentech nevyvolala úzkostný pocit.

Praktická část se skládá z rozboru třiceti otázek, které jsem položila pětadvaceti respondentům v Českých Budějovicích a jeho okolí. Respondenty jsem sháněla především pomocí Centra na podporu integrace cizinců. Respondentů jsem se dotazovala především na pracovní podmínky a situaci na Ukrajině. Okruhy otázek byly seřazeny podle těchto kategorií

1. Kategorie – věk, vzdělání
2. Kategorie – otázky týkající se zaměstnání
3. Kategorie – otázky týkající se situace na Ukrajině
4. Kategorie – otázky směřující na pomoc ze strany České republiky
5. Kategorie – duchovní život a jeho ovlivnění

Dotazník jsem dala respondentům v okolí Českobudějovicka. Vyplnilo mi ho pětadvacet respondentů z padesáti oslovených. Respondenti, kteří na dotazník neodpověděli, neudali většinou důvod, z jaké příčiny nepomohli k tomuto výzkumu.

2.1 Dotazníkové šetření

Anonymního dotazníku se dobrovolně zúčastnilo pětadvacet respondentů z padesáti oslovených. Průměrný věk oslovených lidí, kteří vyplnili dotazník, byl 36 let a většina z nich byly ženy – 64%. Průměrná doba pobytu oslovených Ukrajinců v České republice je jedenáct let.

Na otázku jaké mají **nejvyšší dokončené vzdělání**, odpovědělo nejvíce – deset respondentů, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je vysokoškolské. Devět respondentů odpovědělo, že středoškolské a šest dotázaných má výuční list. Nikdo z dotazovaných respondentů nemá pouze základní vzdělání.

Na otázku **v jakém oboru mají dosažené své nejvyšší vzdělání**, odpovídali respondenti různě. Jako příklady oborů vyplněných v dotazníku uvádím: management, učitelka, zdravotní sestra, sociologie, ekonomika, masér, fitness trenér, řízení a ekonomika podniku, účetnictví a podobně. Jeden respondent odpověděl na tuto otázku, že pracuje v továrně.

Odpovědi na otázku týkající se **druhu pobytu** u oslovených respondentů byly zajímavé. Nejvíce z nich – dvanáct z dotázaných lidí - má v České republice trvalý pobyt. Šest respondentů má dlouhodobé vízům. Čtyři respondenti mají státní občanství ČR a dva respondenti odpověděli, že v České republice pobývají na krátkodobé vízum. Jeden z dotazovaných je rodilým příslušníkem občana EU.

Otázka číslo sedm zněla: „ **Z jakého důvodu opustili Ukrajinu?“** V této otázce deset respondentů odpovědělo, že odešli z rodinných důvodů a deset kvůli finančnímu zabezpečení blízkých. Dva odpověděli, že z důvodů náboženských a tři respondenti opustili Ukrajinu z jiných důvodů, kde uvedli: „více možností se rozvíjet ve své oblasti“, „poznat jinou zemi“, „naučit se jiný jazyk“.

Jaké byly **Vaše pocity poté, co jste se rozhodl/a opustit Ukrajinu?** Na tuto otázku odpověděla většina dotázaných respondentů - třináct, že se těšili na nový začátek. Osm odpovědělo, že se báli, co přijde a čtyři respondenti zaškrtli možnost c) – že nechtěli opustit Ukrajinu, ale museli.

Na otázku týkající se **očekávání při příjezdu do České republiky** odpověděli respondenti v sedmi případech, že doufají, že se jim zlepší jejich životní situace. Pět respondentů odpovědělo, že zde očekávají klidnější situaci nežli na Ukrajině. Stejný počet dotázaných odpovědělo, že budou mít větší svobodu a osm doufá v lepší budoucnost pro své děti.

Zdali se jejich očekávání splnila, odpověděla drtivá většina dotázaných, že ano – osmnáct dotázaných a zbylých sedm respondentů odpovědělo, že ne.

Co přesně se podle dotázaných **naplnilo,** odpověděli že: „mám lepší sociální podmínky v práci", „lepší život", „mám větší důvěru v budoucnost", „lepší život celkově", „stabilní práce", „méně korupce", „více možností seberealizace i volnočasových aktivit", „lepší úroveň života", „mám práci, klid a přátele", „bydlíme v mnohem lepších podmínkách a finančně jsme si polepšili", „svoboda". A na otázku co se podle dotázaných **nenaplnilo**, odpověděli: „zvýšení kvalifikací", „lepší život", „samostatnost".

Naplnily se Vaše sny o Vašem životě v České republice? Nyní, poté, co v ní nějaký čas žijete? Na tuto otázku odpovědělo čtrnáct dotázaných, že ano a jedenáct z dvaceti pěti dotázaných odpovědělo, že ne. Tyto sny se naplnily v tom, že bydlí v lepších podmínkách, finančně si polepšili, mají pocit jistoty, lepší život, jsou schopni dát svým dětem kvalitní vzdělání, možnost koupit si lepší bydlení s výhodnější hypotékou a jeden respondent odpověděl, že je tu doma. Co tu respondentům chybí, odpověděli že, potřebují ještě trochu více pracovat, osobní bydlení, motivaci u Čechů, více pracovních příležitostí ve svém oboru a lepší životní úroveň ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi.

Na otázku **co si myslí, že pro to mohou udělat sami**, aby si zlepšili svou životní situaci, odpověděla většina, že nic měnit nechtějí. Pět respondentů odpovědělo, že by si chtěli najít lepší práci. Dále odpověděli, že by chtěli změnu politické situace, studovat, jít si za svým snem, „jen zkoušet dát inspiraci a motivovat ostatní", „pracovat nad sebou".

Jestli se zlepšila jejich životní situace v České republice oproti podmínkám na Ukrajině, odpověděla většina dotázaných - čtrnáct, že jsou ve všech oblastech spokojení. Pět z dotázaných odpovědělo, že se jejich situace zlepšila, ale pouze po finanční stránce. Čtyřem respondentům přijde situace stejná jako na Ukrajině a jeden z dotázaných vidí svou situaci horší, než když byl na Ukrajině.

Zdali se chtějí vrátit zpět na Ukrajinu, odpověděla drtivá většina - dvacet, že ne. Pět dotázaných odpovědělo, že by se rádi na Ukrajinu znovu vrátili a to z důvodu, že tam mají rodinu.

Většina dotázaných (sedmnáct) stále **sleduje politickou nestabilitu na Ukrajině**, a osm oslovených ji již nesleduje. Zdali si myslí, že je situace na Ukrajině tak neúnosná, že hrozí válka, odpovědělo dvanáct respondentů ano a třináct z dotázaných odpovědělo, že ne.

Na otázku **co vás nejvíc trápí v situaci na Ukrajině,** odpověděli respondenti že: „chaos", „zmatek", „válka už je v akci", „politika je jiná, ale jejich účinky stejné jako při Kucmi a Janukovichi", „extremismus jak levicový tak pravicový", „smrti lidí", „neřešitelná situace s Ruskem", „nejsou žádné mezery pro zlepšení", „zkorumpovaná vláda", „agrese vůči východním oblastem", „bordel všude", „nejvyšší radou". Většina respondentů - jednadvacet si myslí, že se Ukrajinská krize v dohledné době nevyřeší. Čtyři dotazovaní doufají, že se situace zlepší.

Jako **největší problém Ukrajinské krize** vnímají respondenti: „neschopnost vlády vést správně reformace", „korupce v politické elitě", „to že jsou pro politiky nejdůležitější peníze", „neuvěřitelná korupce ve vládních strukturách", „lidé", „společnost", „krize na Ukrajině je dlouhodobá – je nepravděpodobné, že v nejbližší době se to změní", „Ukrajina je hodně zadlužená".

Otázka číslo pětadvacet zněla, **jestli se při vstupu do České republiky obrátili na nějakou organizaci**. Většina dotázaných – jednadvacet odpověděla, že ne a pouze čtyři respondenti odpověděli, že ano. V další otázce měli respondenti specifikovat konkrétní organizaci, na kterou se obrátili. Odpověděli, že buď na Diecézní charitu, nebo na Centrum na podporu integrace cizinců.

Zdali byla respondentům při vstupu do České republiky nabídnuta nějaká forma pomoci, ať už od organizací či od státu, odpověděla většina respondentů (šestnáct), že ne. Čtyři respondenti odpověděli, že ano a pět odpovědělo, že to byla Charita a Centrum na podporu integrace cizinců.

Jaký typ pomoci respondenti od těchto organizací využili? Sedm dotázaných uvedlo, že sociálně právní poradenství. Čtyři uvedli, že administrativní záležitosti a pomoc při ubytování. Čtyřem respondentům tyto organizace pomohly se zaměstnáním a osm z nich využilo tlumočnické a překladatelské služby. Tři dotázaní využili pomoc ve formě finanční

pomoci – darů nebo úvěrového jízdného. Mimo to jim také prý hodně pomáhali známí a kamarádi. Někteří respondenti uvedli, že jim nepomohl nikdo s ničím. Na otázku zdali by mohli **vypsat, s jakou jinou formou pomoci se v České republice setkali,** většina odpověděla, že „jenom kamarádi, známí, příbuzní" a zbytek odpověděl: „všechno vlastními silami" a „nikdo".

Zdali se respondenti **stýkají se svými přáteli mimo pracovní prostředí,** odpověděla většina (dvacet respondentů): ano, cítím se svobodně a přátelím se s každým. Dva dotázaní odpověděli: ano, přátelím se pouze s ukrajinskými krajany, tři respondenti odpověděli: ne, nemám čas a jeden cítí, že do životního stylu Čechů nikdy nezapadne.

Na to, zdali **ovlivnila práce v České republice jejich zvyky a tradice,** odpovědělo čtrnáct dotázaných, že ano a jedenáct dotázaných, že ne. Na otázku, jakým způsobem byly zvyky a tradice ovlivněny, odpověděli respondenti: „již to není jako dřív". Nemohou chodit tak často do kostela, „kostely tu ani nejsou" a nemají na to čas. Snaží se zvyknout si na své nové zvyklosti a i na to, že praktikování víry Čechů je jiné než jejich na Ukrajině. Svátky se slaví jindy, a z toho důvodu si na pravoslavné svátky musí brát dovolenou.

2.2 Vyhodnocení výsledků

Z tohoto dotazníkového šetření vyplývá, že většina dotázaných respondentů, které jsem oslovila v oblasti Českobudějovicka, jsou v České republice více jak deset let. Nechtějí se vracet domů na Ukrajinu, protože jsou tu spokojení. Oslovení respondenti jsou většinou vzdělaní lidé hledající práci ve svém oboru, i když podle výzkumu většinou dostávají spíše méně kvalifikovanou práci, než by mohli mít. Mohla bych tuto skutečnost označit jako brainwashing neboli „vymývání mozků" o kterém jsem psala v úvodních kapitolách. Tento fakt potvrzuje i Dušan Drbohlav (2015) ve své knize Ukrajinská pracovní migrace v Česku. „*Současné výzkumy z oblasti migrace naznačují nízkou míru využívání lidského kapitálu (vzdělanost, kvalifikace) stále rostoucího počtu migrantů v českém hospodářství.*"[19] Většina dotázaných by chtěla svou práci vylepšit. Někdo by chtěl pracovat více, než je mu v České republice umožněno.

[19]DRBOHLAV, Dušan. *Ukrajinská pracovní migrace v Česku migrace- remitence.* str.42

Jestli je jejich situace lepší, než na Ukrajině odpověděli, že ano. Toto je také ve většině případů důvod, proč nechtějí Českou republiku opustit a vrátit se zpět na Ukrajinu. Přestože většina z dotázaných nevyužila možnosti obrátit se na nějakou organizaci nebo jim ze strany těchto organizací nebyla žádná pomoc nabídnuta, tak ve zbývajících případech se v okolí Českobudějovicka obrátili na Charitu nebo Centrum na odporu integrace cizinců. Nejvíce však uváděli, že si vše zařídili sami nebo jim pomohla nejbližší rodina či přátelé. Na otázky typu jak vnímají situaci na Ukrajině, odpověděla většina, že je to velmi tíživá věc, a že se bojí hrozící války. Tamní vládu vnímají jako velmi zkorumpovanou, kdy jejím hlavním zájmem je vydělat co nejvíce peněz a situace obyčejných lidí ji již tolik nezajímá. Složitost situace je podle některých respondentů dána také velikým zadlužením země a úpadkem zemědělství a průmyslu. (Viz ukázka dotazníku v příloze č. 6 a 7)

Duchovní život, tradice a zvyky jsou podle dotazníkového šetření ovlivněny. V tomto aspektu bylo zřetelné, že se respondenti nechtějí moc vyjadřovat. Z toho, co se mi ale svěřili, bylo zřejmé, že duchovně strádají. Chybí jim dostatečné množství času, které by věnovali svému ritu a náboženství. Snaží se zvyknout na to, že jejich společná setkání nejsou tak častá, jako v jejich domovině, a že svátky slaví spíše v úzkém kruhu rodiny než v celé komunitě. Při těchto svátcích si vždy vzpomenou na zbytek rodiny a kamarády. Jejich separační úzkost je v tomhle ohledu veliká. Toto jsou momenty, kdy by se chtěli nejvíce vrátit domů. Tradice a zvyky jsou totiž pro Ukrajince na žebříčku hodnot hodně vysoko a ve většině případů je jejich zachování právě tím, díky čemuž jsou schopni zvládat nepříznivé situace, které jim osud v emigraci připravil. V tomhle ohledu se také ale objevují těžkosti. Jejich absence na pravidelných bohoslužbách je pro ně frustrující. Bohužel v České republice nemají takové možnosti, aby tomu věnovali tolik času, kolik by chtěli. V tomto ohledu je patrné, že jejich sociální aspekt není zcela naplněn. Ztrácejí svoji identitu - sounáležitost a vše v čem byli vychováváni. Chtěli by si to vše udržet, ale za podmínek, které jsou nastavené v České republice je to velmi složitý úkol.

2.2.1 Interpretace výsledků

Toto dotazníkové šetření Ukrajinců žijících na jihu Čech – konkrétně v oblasti Českobudějovicka, mohu hodnotit pozitivně. K tomuto faktu přispělo i to, že jsem dotazník respondentům dávala vyplnit v jejich rodném jazyce. Tím byla jazyková bariéra v tomto ohledu překonána. Mnozí z oslovených odpovídali na dotazník v českém jazyce, čímž pomohli

s jazykovou bariérou zase mě při vyhodnocování dotazníku. Jelikož některé respondenty jsem znala i osobně a bavíme se o jejich situaci, tak jsem částečně věděla na co se v dotazníku ptát a co je trápí. Otázky, které se týkají situace na Ukrajině, jsem pokládala raději dost obecně, jelikož je situace na Ukrajině nyní velice vyhrocena. Bála jsem se, že bych mohla zasáhnout nějaké citlivé místo, kdybych šla do dotazníkového šetření hlouběji.
I tak je ze závěrů dotazníkového šetření patrné, u kterých otázek se respondentům nechtělo tolik odpovídat. Odpovědi jsou krátké a bez emocí, nebo dokonce ani na otázku neodpověděli.

Do dotazníkového šetření jsem šla s tím, že většina Ukrajinců bude méně vzdělaných. Tuto domněnku jsem vzala na základě mého dřívějšího dotazníkového šetření, které jsem dělala na mou absolventskou práci na VOŠ Jabok (Pracovní podmínky Ukrajinců v České republice. Absolventská práce, 2013), které z velké části ukázalo menší vzdělanost Ukrajinců. Na základě tohoto zjištění jsem přidala do teoretické části některé aspekty vzdělanosti Ukrajinců. Závěrem poukazuji na obě strany jak vzdělané, tak nevzdělané Ukrajince v ČR.

V části dotazníku o ukrajinské krizi, bylo cítit z odpovědí, že se respondenti vyjadřují velmi stroze a že to je spíše bráno jako snaha vyhovět mému požadavku. Kdybych měla porozumět jejich myšlení, tomu, jak se cítí v cizí zemi bez nejbližších přátel, v nové kultuře s odlišnými zvyky a tradicemi, a jak prožívají nynější stav na Ukrajině, musela bych být jednou z nich. Přesto všichni jednoznačně potvrdili, že i na dálku vnímají ve své domovině jakýsi chaos, korupci, značný tlak sousedních zemí, rostoucí extremismus. Převážná většina respondentů potvrdila domněnku, že se Ukrajinská krize podle nich v krátké době nevyřeší.

Migranti se velmi často snaží přizpůsobit zvyklostem a tradicím v České republice, aby zapadli do „našich“ životů a nebyli vyčleněni či nebyli na okraji společnosti. Tyto tendence u mnohých mohou mít za příčinu, že ztratí svou identitu a mají dojem, že „neobstáli“. Tímto faktem a taky tím, že jsou najednou v cizím prostředí, změní jazyk, svoji jedinečnost, ztratí kamarády a přátele, může nastat takzvaný „akulturační stres“. Je to touha vrátit se domů, kde to dobře znají, ke svým blízkým a kamarádům.

Občané České republiky by měli ukrajinským migrantům pomoci v tom, aby se lépe cítili v hostitelské zemi. U cizinců, žijících u nás, lze vnímat určitou separační úzkost, která tu pořád je. I když si většinou „cizím“ lidem nestěžují, tak by bylo zapotřebí jim nabídnout rámě, aby jejich pobyt v České republice byl snesitelnější a cítili se tu jako doma. Plni lásky, naděje a víry v lepší zítřky.

Závěr

V bakalářské práci jsem se z velké části zabývala rozbory odborných termínů, souvisejících s Ukrajinci a jejich životem v zahraničí. Co se struktury a informací týče, jsem také čerpala z mé absolventské práce na VOŠ Jabok (Pracovní podmínky Ukrajinců v České republice. Absolventská práce, 2013), o kterou jsem se opřela, ale zároveň jsem jí rozpracovala o nové aspekty týkající se života Ukrajinců. Popsala jsem, jaké jsou dopady pro ně samotné, ale i pro občany cílové destinace. Migrace, jako taková byla ve většině států dlouhou dobu považována za normální a nikdo se nesnažil s ní pracovat. Po nějaké době bylo ale zjištěno, že se pohyb migrantů musí začít korigovat a bylo zahájeno zpřísňování legislativy. Migranty začala vláda kategorizovat do určitých skupin - trvalí přistěhovalci, zahraniční pracovníci nebo uprchlíci. Kontrolním orgánem migrantů v České republice jsou například imigrační úřady, úřad práce, cizinecká policie, správa sociálního zabezpečení atd.

Ukrajinská historie nám napovídá, že jejich strádání není novodobou záležitostí, dokonce je to naopak. Ukrajinci strádají de facto od jakživa. Často byli utlačováni, velmi trpěli a podrobovali se všem různým vládám, režimům – politickým a dokonce i náboženským. Jsem přesto přesvědčena, že i když neustále strádají, tak se snaží neustále bojovat a svůj boj nikdy nevzdávat.

Jedním z důležitých mezníků v novodobé historii je ukrajinská krize, která začala koncem roku 2013. Tehdejší prezident Viktor Janukovyč odmítl podepsat pro evropskou smlouvu a tím vznikly demonstrace a obléhání Donbasu. Při této krizi byly učiněny mnohé podněty proto, aby konflikt skončil (mírové smlouvy), ale i přesto radikálové neustále bojují a koloběh bojů Rusů / Ukrajinců je chvilku nahoře a chvilku dole. Východisko z této krize bude, podle mě, záležitostí velmi složitou, neboť se vláda nedokáže domluvit s proruskými separatisty. Tato rozpolcenost se pak odráží v celém státě.

I přes všechny potíže, které Ukrajince doprovází od nepaměti, mají stále silný vztah k domovině, dění a změnám. Jejich tradice a zvyky jsou vždy tím, co jim pomůže se trošku přiblížit k domovině a zároveň jim pomáhají překonat překážky v každodenním životě. Bohužel i toto má svou stinnou stránku, jelikož řeckokatolická církev u nás nemá takové zakořenění jako na Ukrajině a všechny svátky a rity se slaví ve dnech svátků církve římskokatolické. V tomto nastává problém, neboť Ukrajinští migranti nemají takový prostor pro svoje rituály a často si musí brát dovolené na to, aby se mohli, byť jen na chvilku, přiblížit své domovině.

V některých případech se stává, že z časové vytíženosti nezvládají slavení svých svátků. Jelikož chtějí alespoň někam patřit, začínají si osvojovat zvyky a tradice z římskokatolické církve.

Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že řadě respondentů chybí v nové zemi duchovní život. Ve své domovině měli pravidelná setkání a spousty ritů. U nás tak ztrácejí svou identitu a často se hledají. Víra je pro většinu Ukrajinců na vysokém stupni priorit, ale práce a zabezpečení druhých je na žebříčku ještě výše. Setkávání se v kostele pro ně nemá pouze smysl náboženský. Je to pro ně i místo, kde si mohou popovídat s krajany a tato setkání mají pro ně zásadní význam sociální.

I když po duchovní stránce strádají, z dotazníků přesto vyplynulo, že jsou v Česku velmi šťastni. Většina by se nechtěla vrátit zpět na Ukrajinu. Ví, že by je tam čekala stejná situace, jako když svou rodnou zemi opouštěli. Je patrné, že život Ukrajinců v České republice není úplná „pohádka“, ale stále mají v naší zemi lepší životní podmínky, než na Ukrajině. Ukrajinci jsou velmi pracovití, snaží se chytit jakékoli pracovní příležitosti, která se jim naskytne. Jsou za práci ještě vděčni a těší se z toho, že si vydělají alespoň nějaké peníze. Jejich vzdělání ve většině případů bývá, jak jsem si ověřila ve výsledcích svého dotazníkového šetření, vyšší, než je jejich pracovní kvalifikace v ČR.

I když má naše společnost v přijetí ukrajinských migrantů ještě velké dluhy, vnímám, že moji respondenti dokázali svůj pobyt u nás zhodnotit velice pozitivně. Oni i jejich děti zde žijí v lepších podmínkách než ve své rodné zemi, finančně si také výrazně polepšili. To nejdůležitější však je, že u nás získali pocit jistoty a bezpečí. Jeden respondent dokonce dokázal i říci, že je v naší zemi doma.

Na úplný závěr chci vyjádřit svůj dík všem organizacím, především v Jižních Čechách, s kterými jsem se osobně setkala a které pomáhají usnadnit život Ukrajinským migrantům, čímž umožňují vlídnější a smysluplnější žití uprchlíků u nás.

Seznam literatury

- ADAMOVÁ, Lenka, DUDÁK, Vladislav, VENTURA, Václav; *Základy filosofie a etiky,* 4. Vydání FORTUNA Praha 2004, 149 s. ISBN 80-7168-905-X
- *Cizinci v České republice 2009.* Praha: Český statistický úřad, 2009.
- BARŠA, Pavel; kolektiv. *Dialog teorií. Filozofická dilemata výzkumu mezinárodních vztahů.* 1. vyd.. Praha: Sociologické nakladatelství Slon, 2009. 252 s. ISBN 978-80-7419-011-7
- BARŠA, Pavel. *Imigrační a integrační politika Francie, Velké Británie a Německa po 2. světové válce: Příspěvek k hledání nové přistěhovalecké politiky pro Českou republiku a Evropu.* Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004.
- BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu.* 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 348 s. ISBN 80-85959-47-X
- BARŠA, Pavel. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku.* 1. vyd.Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2005. 312 s. ISBN 80-210-3875-6
- BARŠA, Pavel; CÍSAŘ, Ondřej. *Anarchie a řád ve světové politice, kapitoly z mezinárodních vztahů.* 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 560 s. ISBN 978-80-7367-094-8
- BÍLÝ, Jiří. *Základy etiky, estetiky a religionistiky.* Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2005. 170 s. ISBN 808-68-6121-X
- BUJŇÁK, Jan. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalectví, in Duchovní a kulturně společenská podpora integrace národnostních menšin*. Praha: Apoštolský exarchát v České republice, 2005.
- ČERŇANSKÁ, Danica; HORÁKOVÁ, Milada. *"Zaměstnávání cizinců v České republice. Část II. Závěrečná zpráva z empirického šetření*". Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2001.
- DOČKAL, Jaroslav. *Sborník vědeckých prací Interní grantové agentury Vysoké školy Karla Engliše, a.s. 2011,* 1. vyd. Brno: Vysoká škola Karla Engliše a.s., 2012. 102 s. ISBN 978-80-86710-51-8
- DRBOHLAV, Dušan. *Imigranti v České republice (s důrazem na ukrajinské pracovníky a „západní" firmy operující v Praze)*. Praha: Open society institute, 1999.

- DRBOHLAV, Dušan; kolektiv. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*1. vyd.Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1
- DRBOHLAV, Dušan; SCHOVÁNKOVÁ, Soňa. *Dopady ekonomické krize na migranty a migraci v ČR.* Praha: Přírodovědecká fakulta UK, 2011.
- DRBOHLAV, Dušan; JANSKÁ, Eva; LUPTÁK, Milan; ŠELEPOVÁ, Pavla. *„Ukrajinská komunita v České republice". Výzkumná zpráva projektu pro MV ČR.*
- DRBOHLAV, Dušan; *Ukrajinská pracovní migrace v Česku migrace- remitence-(rozvoj*. Praha: Karolinum, 2015. 271 s. ISBN 978-80-246-2995-7
- Praha: Přírodovědecká fakulta UK, 1999. 14 s.
- HENDRIKS, Marina. *Sociální práce a uprchlíci.* Praha; Kufr, 1994. 45 s.
- HORÁKOVÁ, Milada. *Zaměstnávání cizinců v České republice. Část I. Integrace cizinců na trhu práce v České republice.* Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2001. 33 s.
- JELÍNKOVÁ, Marie; MIKUŠOVÁ, Petra; TRLIFAJOVÁ, Lucie. *Jaké cesty vedou do Česka?*. Praha: Multikulturní centrum, 2011. 97 s.
- LEONTIYEVA, Yana a kol. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů.*1.vyd.Praha, Sociologický ústav AV ČR, 2006. 95 s.
- PAVLÍKOVÁ, Eva; SLÁDEK, Karel; kolektiv. *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR.* 1. vyd.Červený Kostelec; Pavel Mervart, 2009. 124 s. ISBN 978-80-86818-95-5
- *Příručka o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe*. 3. vyd. Praha; Úřad pro publikace, 2005. 174 s. ISBN 978-92-79-13506-4
- POPOVÁ, Marie. *Mezinárodní migrace a globální governance.* Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2011. 20 s. ISBM 978-80-245-1809-1
- SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci, Esej o multietnické společnosti.* 2. vyd. Praha; Dokořán, s.r.o. 2005. 148 s. ISBN 978-80-7363-380-6
- *Shengenské dohody.* Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2001.72 s. ISBN 978-80-863-4517-8
- SLÁDEK, Zdeněk; BĚLOŠEVSKÁ, Ljubov. *Dokumenty k dějinám ruské a ukrajinské emigrace v československé republice (1918-1939)* 1. Vyd. Praha Euroslavica, 1998. 344 s. ISBN 80-85494-48-5

- JASTRAM, Kate; ACHIRON, Marilyn. *Ochrana uprchlíků; Průvodce mezinárodním uprchlickým právem.* 1. vyd. Meziparlamentní unie, 2001. 148 s. ISBN 978-92-9142-133-6
- SCHEU, CH., Herald. *Migrace a kulturní konflikty.* 1. vyd. Praha: Auditorium, 2011. 322 s. ISBN 978-80-872-8407-0
- SLÁDEK, Zdeněk. *Duchovní proudy ruské a ukrajinské emigrace v Československé republice 1919 – 1939*, 1. vyd. Praha; Slovanský ústav AV ČR, 1999. 351 s. ISBN 808-64-2000-0
- SNYDER, Timothy. *Rudý kníže, Utajený život habsburského arcivévody.* 1. vydání. Praha; Basic books, *2010. 264 s. IS*BN 978-80-7306-402-0
- ŠIFTOVÁ, Anna. *Pracovní podmínky Ukrajinců v ČR*. absolventská práce VOŠ Jabok. 2013
- UNHCR; Meziparlamentní unie; Ochrana uprchlíků 2009
- ZILYNSKY, Bohdan. *Ukrajinci v Čechách a na Moravě*. 2. vyd. Praha; X-egem, 1995. 128 s. ISBN 978-80-853-9590-7
- *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky*. Praha: MVČR, 2012. 192 s.

Elektronické zdroje

- AKTUALNE.CZ. *Raketa Buk zasáhla pilotní kabinu. Expertní tým zveřejnil klíčovou zprávu o zkáze letu MH17*[online] 2013-10-13 [cit. 2016-05-22]. Dostupné z:http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/mh17/r~b0300a2470df11e599c80025900fea04/
- CHARITA ČR. Diecézní charita České Budějovice Výroční zpráva 2011. *Diecézní charita České Budějovice* [online] 2011 [cit. 2016-03]. Dostupné z: http://www.dchcb.cz/res/data/053/005866.pdf?seek=1342528681
- CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. *Správa uprchlických zařízení MV.* [online] 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z:http://www.integracnicentra.cz/
- ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. MPSV, 2009 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/
- ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *MVČR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVČR, 2010 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: http://www.mvcr.cz/
- ČTK, Interfax. *Putin přiznal "misi Janukovyč" a přípravy na anexi Krymu*. *Tyden.cz*[online]. 2015-03-09 [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/krym-musime-vratit-rusku-lici-putin-ve-filmu_335682.html#.VP2mbI5aegU
- ČTK, *Porošenko: Budeme pokračovat. Nizozemské "ne" není překážkou na cestě Ukrajiny do Evropy*, ihned.cz [online]. 2016-04-07 [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-65238580-porosenko-budeme-pokracovat-nizozemske-ne-neni-prekazkou-na-ceste-ukrajiny-do-evropy
- ČTK. *Moskva odsoudila prodloužení sankcí, připravuje odvetu, Tyden.cz* [online], 2015-06-22 [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/moskva-odsoudila-prodlouzeni-sankci-pripravuje-odvetu_346928.html
- ČTK. *Viníky sestřelení letadla by měl potrestat tribunál OSN*. *Aktuálně.cz*[online], 2015-07-03[cit. 2016-05-22]. Dostupné z:http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1671556-rusko-odmitlo-vznik-mezinarodniho-tribunalu-k-tragedii-mh17

- ČTK. *Z Ukrajiny už uprchlo 900 tisíc lidí, většina do Ruska, Aktuálně.cz*[online], 2015-06-15 [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/z-ukrajiny-uz-uprchlo-900-tisic-lidi-vetsina-do-ruska/r~b9cf55561c9f11e5a43f002590604f2e/
- DISKUSE „Ukrajinská KRIZE – rok od anexe Krymu. *Politologický klub FSV UK.* In: Youtube [online]. 19.3.2015 [vid. 2016-04-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=wznaNlIR_4o
- EKSCR. Evropská komunitní skupina. *Ekscr.cz* [online]. 2013 [cit.2016-02-1]. Dostupné z: http://www.ekscr.cz
- EUROMAJDAN. In: Wikipedia.org [online]. 17.5.2016 [vid. 2016-05-20]. Dostupné z:https://cs.wikipedia.org/wiki/Euromajdan
- HŮLE, Daniel. DEMOGRAFIE [online]. *Demografie*, © 2004-2009 [cit. 2016-3-25]. Dostupné z: http://www.demografie.info/
- IHNED.CZ, Dva roky od Euromajdanu: Ukrajina za tu dobu tratila na ekonomice, obchodu i životech. 2016/02 Dostupné z: http://archiv.ihned.cz/c1-65175550-dva-roky-od-euromajdanu-za-smerovani-do-evropy-zaplatila-ukrajina-velkou-cenu
- Ministerstvo financí ČR, Nové sankce v souvislosti s událostmi na Ukrajině od 12. září 2014, 2014-09-12 [cit. 2016-05-20]. Dostupné na: http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2014/nove-sankce-v-souvislosti-s-udalostmi-na-19163
- NOVINKY.CZ. *Máme podporu tisíců ruských vojáků, přiznali separatisté,* [online]2014-08-28 [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/346159-mame-podporu-tisicu-ruskych-vojaku-priznali-separatiste.html
- SVĚT HISTORIE. Dokument: Krize na Ukrajině (skutečný příběh) In: Youtube [online]. 2.12.2014 [vid. 2016-04-05]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=-bRTJHFOJfs
- UKRAJINCI. Základní informace o Ukrajině a ukrajinské migraci v českých zemí (2007). *Ukrajinci.cz*[online]. 2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.ukrajinci.cz/cs/publikace-clanky/detail/zakladni-informace-o-ceskych-zemich-2007/
- WIKIPEDIA. Vymývání mozků. *Wikipedia.org* [online]. © 2013-03-10 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Vymývání_mozku

Seznam příloh

Příloha č. 1

Ozbrojený konflikt v Donbasu

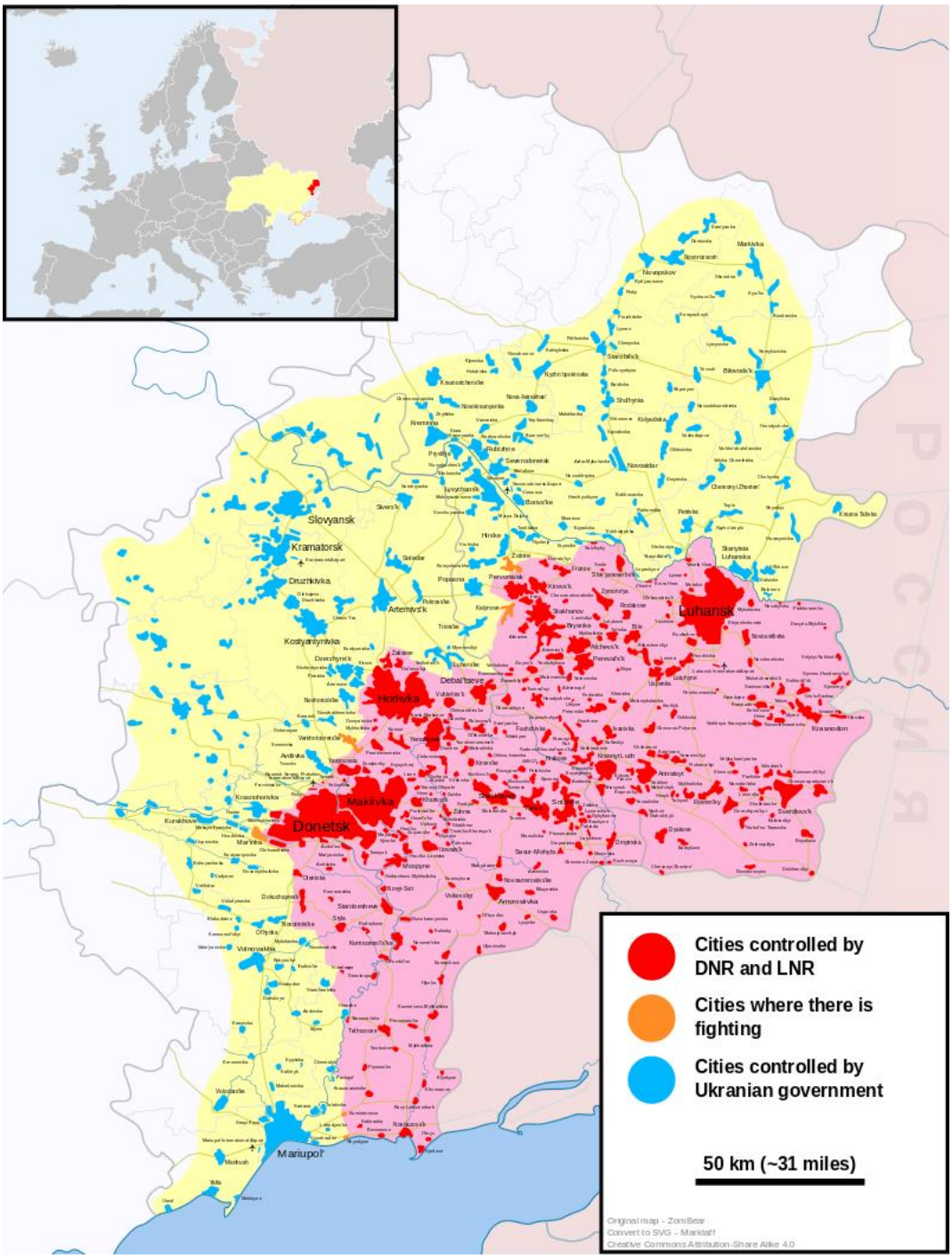

Příloha č. 2

Dohoda o klidu zbraní

Příloha č. 3

Cizinci podle vybraných státních občanství a pohlaví v letech 2001 a 2011

Státní občanství	2001				2011			
	abs.	v %	podíl v %		abs.	v %	podíl v %	
			Muži	ženy			muži	ženy
Cizinci celkem	124 668	100,0	53,4	46,6	422 276	100,0	57,4	42,6
z toho:								
Slovensko	24 201	19,4	54,1	45,9	82 251	19,5	53,7	46,3
Ukrajina	20 628	16,6	47,2	52,9	116 139	27,5	57,3	42,7
Vietnam	18 210	14,6	61,4	38,6	52 612	12,5	58,9	41,1
Rusko	7 696	6,2	44,1	55,9	31 545	7,5	45,2	54,8
Polsko	13 350	10,7	36,1	63,9	16 800	4,0	47,6	52,4

Příloha č.4

Neziskové organizace

Americans for immigration control (Američané za imigrační kontrolu)
Stránky americké lobby řadových voličů, která usiluje o redukci imigrace do USA. Vyvíjí tlak na Kongres, vzdělává a informuje občany, příležitostně vystupuje v rádiích.
http://www.immigrationcontrol.com
Amnesty International Česká republika
Česká sekce celosvětové organizace Amnesty International, která vede kampaně za mezinárodně uznaná lidská práva. Na stránce přehled místních dobrovolnických skupin (Praha, Brno, Pardubice), události, nabídka jak se zapojit.
http://www.amnesty.cz/
Asociace pro právní otázky imigrace
Cílem sdružení je vyhledávat nedostatky právní úpravy otázek spojených s přistěhovalectvím a usilovat o jejich nápravu. K dosažení tohoto cíle ASIM využívá především metodu strategické litigace - tedy zastupování a další asistenci cizincům ve vytipovaných právních případech, jejichž výsledek by mohl vést k prosazení systémových změn.
http://www.asimos.cz
Berkat - občanské sdružení
Sdružení zprostředkovává co nejvíce přímých informací o životě lidí v Čečensku. Impulsem ke vzniku Berkatu byla snaha pokračovat v práci stejnojmenného sdružení, které spoluzakládala Petra Procházková v r. 2000 v Ingušetii na podporu dětského stacionáře v Grozném. Informace o sdružení a jeho projektech, lidech v něm, dokumenty a prohlášení Berkatu.
http://www.berkat.cz
Burma Center Prague (Barmské centrum Praha)
Obecně prospěšná společnost Barmské centrum Praha byla založena barmskou komunitou v České republice spolu s českými a mezinárodními podporovateli Barmy. Barmské centrum Praha nemá vazby na žádnou politickou stranu. Naše činnost je v souladu s Všeobecnou deklarací lidských práv vyhlášenou OSN a Mileniovými rozvojovými cíly OSN.
http://www.burma-center.org
Carrying capacity network

Americká organizace, která se zaměřuje na dosáhnutí národní
revitalizace, populační stabilizace, imigrační redukce,
ekonomické udržitelnosti a zachování zdrojů.
http://www.carryingcapacity.org
Center for Migration Studies (Centrum pro migrační studia)
Nezisková organizace se sídlem na Staten Island, New York.
Založena roku 1964. Umožňuje nezávislý pohled na studium mezinárodní migrace a uprchlíků.Šíří nové poznatky prostřednictvím publikací.
http://cmsny.org
Centrum pro integraci cizinců
Stránky občanského sdružení nabízející radu a pomoc imigrantům. Konkrétně se jedná o poskytování sociálního poradenství, pomoci při jednání s úřady, asistence při hledání vhodného bydlení, zaměstnání apod.
http://www.cicpraha.org
Charita Česká republika - pomoc migrantům
Stránky o humanitární pomoci migrantům žijícím v ČR, kterou organizuje Charita Česká republika.
http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=1191&nDepartmentID=183&nLanguageID=1
International Centre on Migration and Health (ICMH) (Mezinárodní organizace pro migraci a zdraví)
Nezisková mezinárodní organizace zaměřená na zlepšování kvality zdraví coby důsledku migračních vln. Zprávy, možnosti stáží a dalšího vzdělávání.
http://www.icmh.ch
La Strada - Prevence obchodu se ženami
Organizace zaměřující se na prevenci obchodu se ženami a podporu obětí tohoto obhodu. Stránky nabízí popis aktivit, přehled realizovaných projektů, kontaktní SOS linku.
http://www.strada.cz
Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) – ČR
Stránky české pobočky organizace zabývající se migračními programy. Na stránkách přehled realizovaných, probíhajících a plánovaných programů zaměřených na reintegraci, repatriaci, dobrovolný návrat.
http://www.iom.cz/
Most pro lidská práva

Stránky neziskové organizace zabývající se poradenstvím a pomocí s hledáním zaměstnání cizincům ve východích Čechách.
http://www.mostlp.org/
Nesehnutí
Nezávislé sociálně ekologické hnutí, nevládní organizace zabývající se sociálními příčinami a důsledky ekologických problémů. Zabývá se mj. dopravou, právy zvířat a lidskými právy. Mezi jeho dlouhodobé programy patří Ekoporadna (ekobrana.cz), Zaostřeno na hypermarkety (hyper.cz), Ženská práva jsou lidská práva, Bezpečí pro uprchlíky, Zbraně, nebo lidská práva?, Za práva zvířat.
http://www.nesehnuti.cz
Oddělené migrace Diecézní charity Brno
Stránky Diecézní charity Brno informující o programu pomoci pro cizince.
http://dchbrno.caritas.cz/06/?IdPage=81
Organizace pro pomoc uprchlíkům
Nevládní neziskovou organizací, která se zabývá právní, sociální a psychologickou pomocí uprchlíkům a ostatním cizincům na území ČR.
http://www.opu.cz/

Pomoc uprchlíkům
Aktivity Arcidiecézní charity Litoměřice na podporu uprchlíkům a migrantům - azylová zařízení, ubytovna pro cizince s vízem za účelem strpění pobytu, poradna pro uprchlíky a migranty, práce s veřejností a prezentace uprchlické problematiky, humanitární sklady ošacení.
http://www.dchltm.cz/sluzby.php?id=U

Příloha č. 5

Graf: Počty ukrajinských migrantů v ČR (1995-2011)

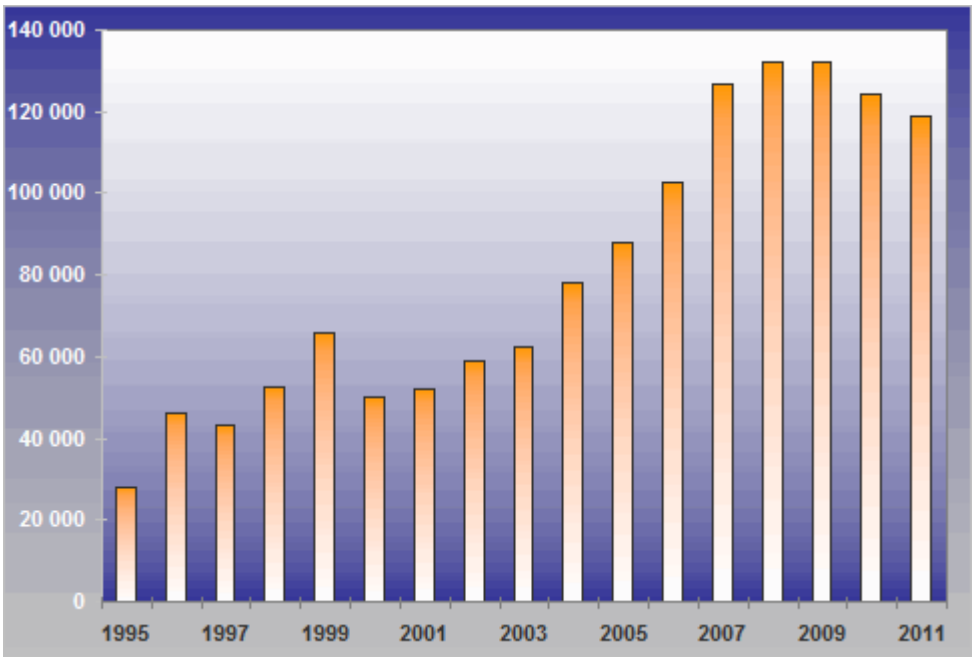

Zdroj: Světová banka (2011)

Příloha č. 6

Dotazník

Pracovní podmínky Ukrajinců v ČR a situace na Ukrajině

Prosím Vás o vyplnění tohoto dotazníku, který dále využiji ve své bakalářské práci na Evangelicko – teologické fakultě Univerzity Karlovy. Vyplnění dotazníku je zcela dobrovolné a anonymní. Prosím, pokud to půjde, odpovídejte v českém jazyce.

Moc Vám děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

Anna Šiftová, DiS.

Vyhovující odpovědi zakroužkujte, případně doplňte vlastními slovy.

1. Jste MUŽ / ŽENA

2. Váš věk: ……..

3. Jaké máte dokončené vzdělání?

a) základní
b) výuční list
c) středoškolské
d) vysokoškolské

4. V jakém oboru?

……..

5. Jak dlouho pobýváte v České republice?

……..

6. Jaký druh pobytu v České republice máte přiznán?

a) zaměstnanecká karta

a) vízum (krátkodobé)

c) vízum dlouhodobé

b) trvalý pobyt

c) státní občanství ČR

d) azylant, držitel mezinárodní ochrany

e) žadatel o azyl, žadatel o mezinárodní ochranu

f) rodinný příslušník občana EU

g) občan třetí země bez povolení k pobytu

7. Z jakého důvodu jste opustil/a Ukrajinu?

a) důvod náboženský

b) důvod politický

c) finanční zabezpečení blízkých

d) rodinné důvody

e) jiný důvod, jaký

……..

8. Jaké byly vaše pocity poté, co jste se rozhodl/a opustit Ukrajinu?

a) bál/a jsem se, co přijde
b) těšil/a jsem se na nový začátek
c) nechtěl/a jsem opustit Ukrajinu, ale musel/a jsem

9. Jaké bylo Vaše očekávání při příjezdu do České republiky.

a) zlepšení životní situace
b) klidnější situace
c) větší svoboda
d) lepší budoucnost pro mé děti

10. Splnila se vaše očekávání života v České republice?

a) ano
b) ne

11. Pokud jste odpověděl/a ano, vysvětlete, co přesně se naplnilo?

……

……..

12. Pokud jste odpověděl/a ne, vysvětlete, co přesně se nenaplnilo?

……

…….

13. Žijete v ČR. Naplnily se Vaše sny o Vašem životě v České republice?

a) ano
b) ne

14. Pokud jste odpověděl/a ano, v čem se naplnily?

……

…….

15. Pokud jste odpověděl/a ne, vysvětlete, co Vám chybí.……

16. Co myslíte, že pro to můžete Vy sám/sama udělat?

……

17. Zlepšila se Vaše životní situace v České republice oproti podmínkám na Ukrajině?

a) ano, ve všech ohledech jsem spokojen/a

b) ano, ale pouze po finanční stránce

c) ne, má situace je stále stejná

d) ne, má situace v České republice je horší než na Ukrajině

18. Chcete se v budoucnu vrátit na Ukrajinu?

a) ano

b) ne

19. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, tak z jakého důvodu plánujete návrat?

……..

20. Sledujete politickou nestabilitu na Ukrajině?

a) ano
b) ne

21. Myslíte si, že situace na Ukrajině je již tak neúnosná, že hrozí válka?

c) ano
d) ne

22. Co Vás nejvíce trápí v situaci na Ukrajině?

…….

23. Myslíte si, že se ukrajinská krize co nejdříve vyřeší?

a) ano
b) ne

24. Pokud jste odpověděli ne, co myslíte, že je hlavní problém v neúspěchu?

……..

25. Obrátil/a jste se při vstupu do České republiky na nějakou organizaci ?

a) ano

b) ne

c) pokud ano, kdy, kde a na jakou

……..

26. Byla Vám nabídnuta nějakou organizací při příchodu do České republiky sama pomoc?

a) ano

b) ne

c) pokud ano, kdy, kde a jakou

……..

27. Jaký typ pomoci Vám tyto organizace pomohly řešit ve Vaší nepříznivé životní situaci?

a) sociálně právní poradenství

b) administrativní záležitosti

c) pomoc při ubytování

d) zaměstnání

e) zprostředkování tlumočnické a překladatelské služby

f) materiální (nákup potravin, ošacení, hygienických potřeb)

g) finančních pomoc (ve formě darů nebo úvěrového jízdného).

h) jiné……..

28. Pokud jste se setkal/a s jakoukoli další pomocí, vypište s čím Vám, kdo pomohl?

……

29. Stýkáte se s přáteli mimo Vaše pracovní prostředí?

a) ano, cítím se svobodně a přátelím se s každým

b) ano, přátelím se pouze s ukrajinskými krajany

c) ne, nemám čas

d) nemám mimo své pracovní prostředí žádné přátelé

e) cítím, že nikdy nezapadnu do životního stylu Čechů

f) cítím, že mě nikdy Češi nepřijmou jako sobě rovného

30. Ovlivnila práce v České republice Vaše zvyky a tradice?

a) ano

b) ne

c) pokud ano,

jak?……..

Příloha č. 7

Анкета

Ситуація на Україні та умови праці українців в ЧР

Прошу Вас виповнити цю анкету, яка буде використана в моїй роботі бакалавра на Евангеліцько – Теологічному факультеті Університета Карлова. Виповнення анкети є повністю добровільне та анонімне. Прошу, якщо б це було можливо, відповідати у чеській мові.

Дуже Вам дякую за Вашу готовність та співпрацю. Анна Щіфтова, DiS.

Задовільну відповідь обведіть *кружком, або доповніть своїми словами.*

1. **Ви ЧОЛОВІК / ЖІНКА**

2. **Ваш вік: _____**
3. **Якого рівня освіти ви досягли?**
   a) Загальна середня освіта II ступеня (9 класів)
   b) Професійно-технічна освіта
   c) Загальна середня освіта III ступеня (11-12 класів)
   d) Вища освіта
4. ***На якій спеціальності?***

   _____

5. **Як довго Ви перебуваєте в Чеській Республиці?**

   _____

6. Який тип перебування маєте в Чеській Республиці?

a)трудова карта

b) віза короткострокова

c) віза довгострокова

d) постійне містце проживання

e) громадян Чехії

f) азил, міжнародний захист

g) чекач на азил, чекач на міжнародний захист

h) член сім'ї громадянина Європейського Союзу

i) громадян третіх країн без дозволу на перебування

7. Що Вас привило к рішенню покинути Україну?

a) через релігійні мотиви

b) через політичні мотиви

c) фінансове забезпечення близьких

d) за сімейними обставинами

e) з інших обставин: _____

8. Що Ви відчували, коли вирішили покинути Україну?

a) страх з того, що на мене чекає

b) з нетерпінням чекав/ла нового початку

c) мені не хотілось покидати Україну, але я був/ла змушений/на

9. Що ви очікували від приїзду до Чеської Республіки?

a) покращення життєвої ситуації

b) спокійнішої ситуації

c) більшої свободи

d) кращого майбутнього для моїх дітей

10. Чи наповнились Ващі очікування від життя в Чеській Республиці?

a) так

b) ні

11. Якщо Ви відповіли так, поясніть, що саме наповнилось?

_____

12. Якщо Ви відповіли так, поясніть, що саме наповнилось?

_____

13. Ви живите в ЧР. Чи наповнились Ваші сни про Ваше життя в Чеській Республиці?

a) так

b) ні

14. Якщо Ви відповіли так, поясніть, що саме наповнилось?

_____

15. Якщо Ви відповіли так, поясніть, чого саме Вам не вистачає?

_____

16. Як Ви думаєте, що саме Ви можете зробити, що б її змінити?

_____

17. Чи покращилась Ваша життєва ситуація в Чеській Республиці на фоні ситуації на Україні?

a) так, з усім я спокійний/а

b) так, але лише із фінансової сторони

c) ні, моя ситуація залишилась такою ж

d) ні, моя ситуація у Чеській республіці є гіршою ніж на Україні

18. Чи хотіли б Ви в майбутньому повернутись на Україну?

a) так

b) ні

19. Якщо на попереднє запитання Ви відповіли так, поясніть, чого саме плануєте повернутись?

_____

20. Чи спостерігаєте Ви за нестабільною політичною ситуацією на Україні?

a) так

b) ні

21. Чи вважаєте Ви, що ситуація на Україні є вже настільки нестерпною, що загрожує війна?

a) так

b) ні

22. Що Вас більш за всезанепокоює на ситуації в Україні?

_____

23. Чи думаєте ви, що Українська криза як найскоріше вирішиться?

a) так

b) ні

24. Якщо на попереднє запитання Ви відповіли ні, як Ви думаєте, яка є головна проблеми неуспіху?

_____

25. Чи контактували Ви якусь організацію при переїзду до Чеської республіки?

a) так

b) ні

c) якщо так, то коли, де та яку саме

_____

26. Чи запропонувала Вам якась з організацій допомогусама від себе,при переїзду до Чеської республіки?

a) так

b) ні

c) якщо так, то коли, де та яку саме

_____

27. Який тип допомоги Вам допомогли ці організації вирішити у Вашій скрутній життєвій ситуації?

a) соціально-правова порада

b) у адміністративних справах

c) допомога із житлом

d)робота

e) послуг з перекладу в письмовій та язиковій формі

f) матеріальна (покупка продуктів харчування, одягу, туалетнихприналежності)

g) фінансова допомога (у вигляді пожертвувань або кредитного проїзного)

h)інше_____

28. Якщо Вам допомогли,будь-якої додатковою допомогою, напишітьхто допоміг та як саме?

_____

29. Чи зустрічаєтесь Ви з друзями за межами вашого робочого середовища?

a) так, я відчуваю себе вільним тадружу з кожним

b) так, дружулише з людьми українського походження

c) ні, я не маю час

d)не маю друзів поза межами мого робочого середовища

e)відчуваю, що я ніколи не вписувався/лась в образ життя чехів

f) відчуваю, що чехи мене ніколи не приймуть як собі рівного

30. Чи мала влив робота в Чехії на ваші звичаї і традиції?

a) так

b) ні

c) якщо так, то

Příloha č. 8

Grafické znázornění dotazníkového šetření

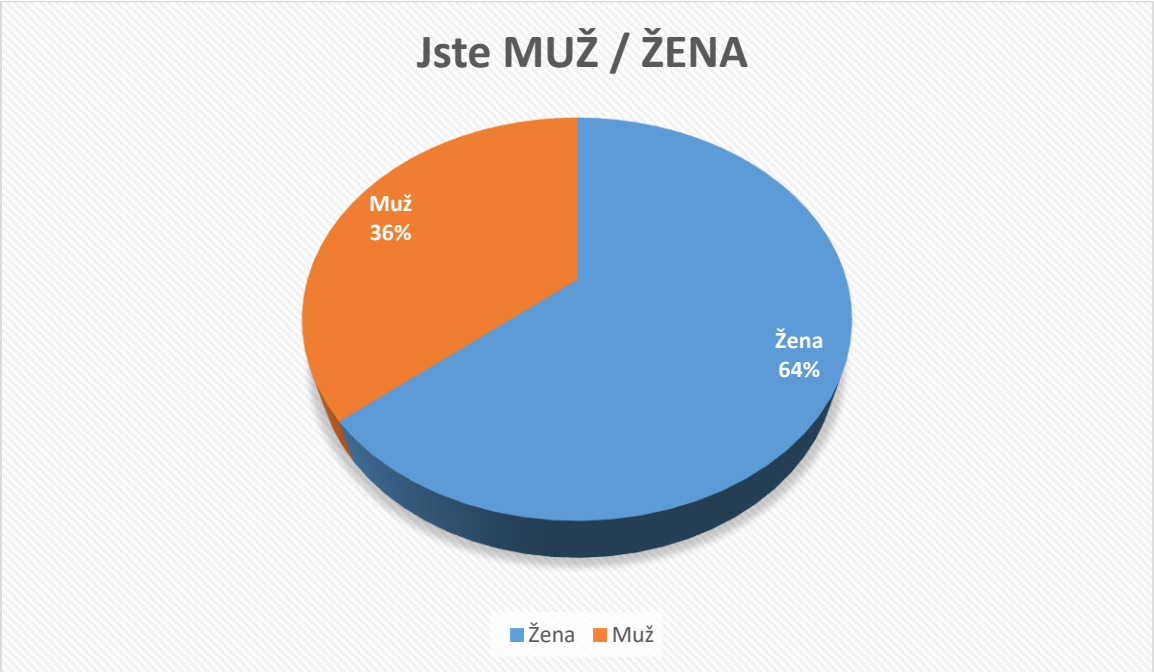

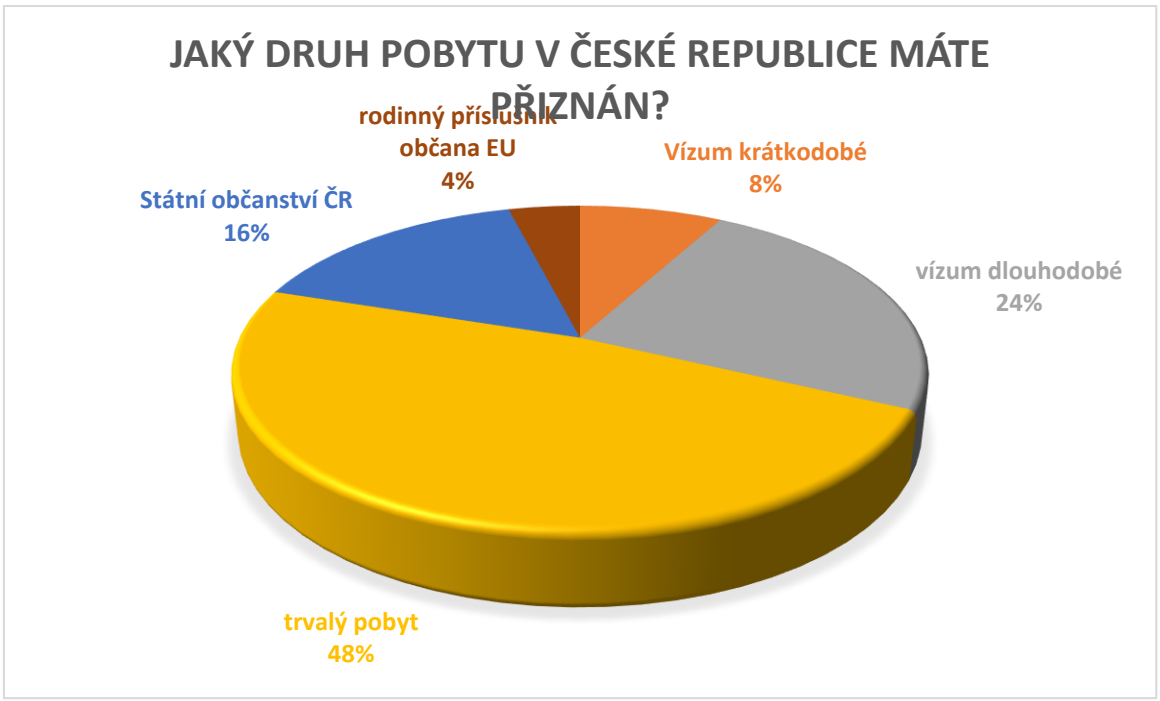
JAKÝ DRUH POBYTU V ČESKÉ REPUBLICE MÁTE PŘIZNÁN?
rodinný příslušník občana EU 4%
Vízum krátkodobé 8%
Státní občanství ČR 16%
vízum dlouhodobé 24%
trvalý pobyt 48%

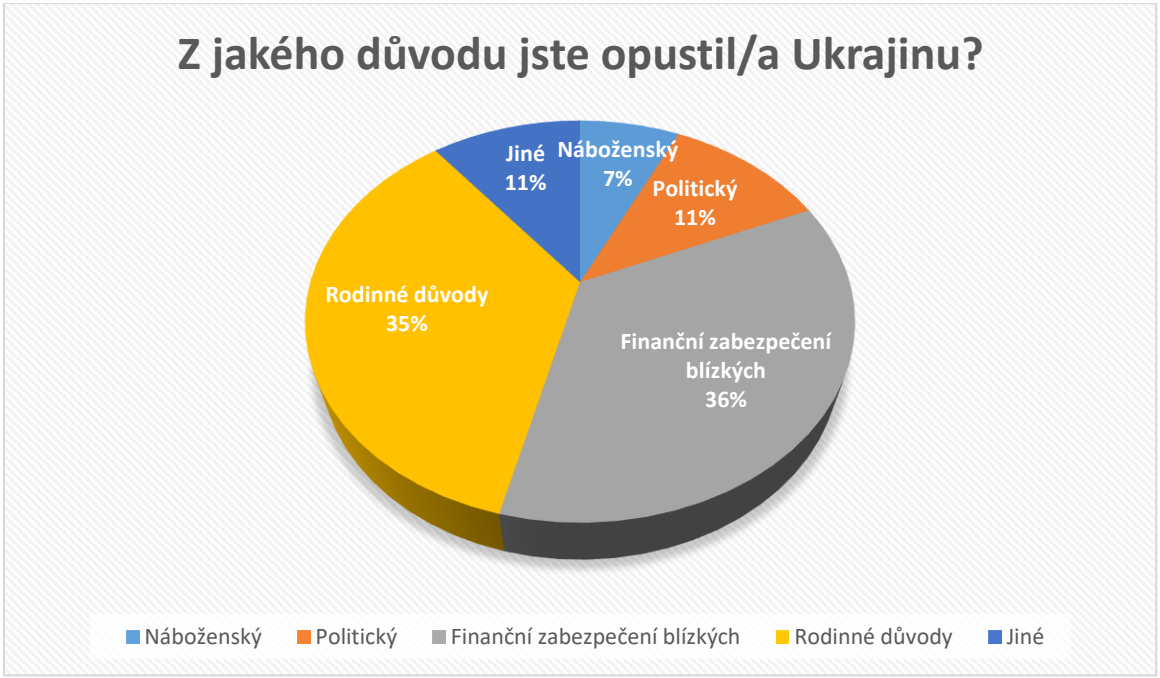
Z jakého důvodu jste opustil/a Ukrajinu?
Jiné 11%
Náboženský 7%
Politický 11%
Rodinné důvody 35%
Finanční zabezpečení blízkých 36%
Náboženský
Politický
Finanční zabezpečení blízkých
Rodinné důvody
Jiné

Jaké byly vaše pocity poté, co jste se rozhodl/a opustit Ukrajinu?

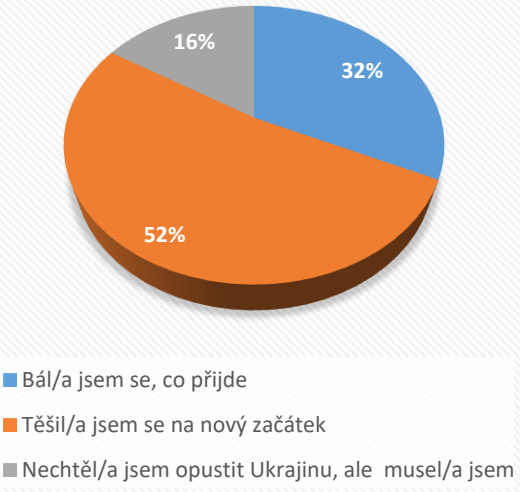

Jaké bylo Vaše očekávání při příjezdu do České republiky?

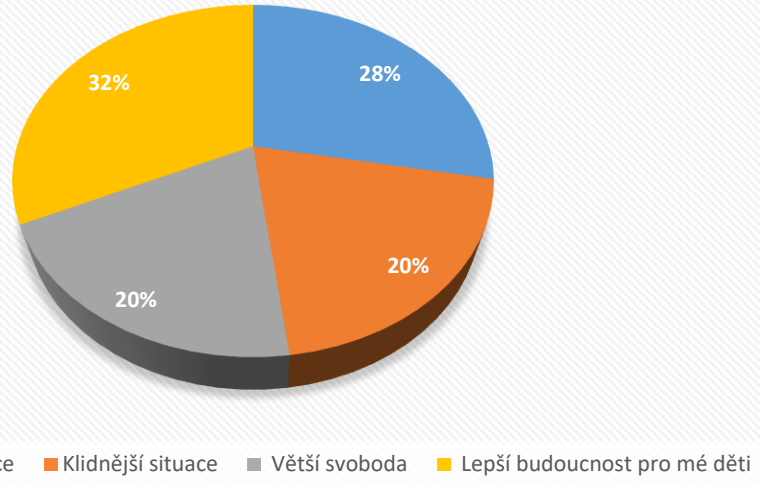

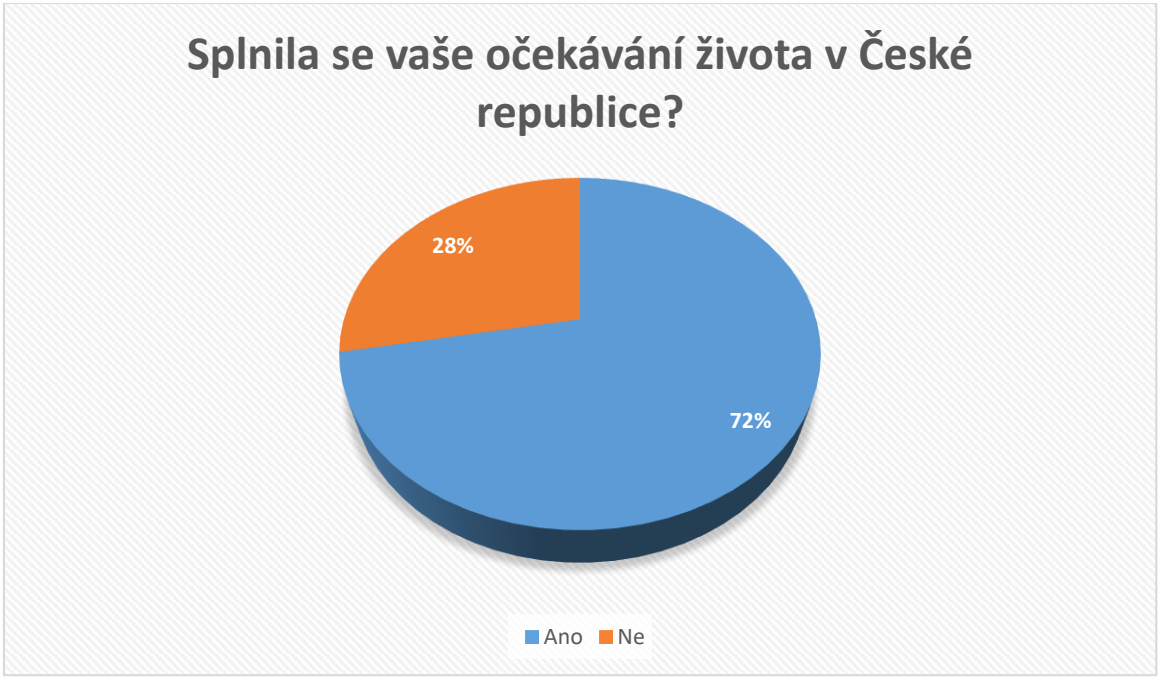
Splnila se vaše očekávání života v České republice?
28%
72%
Ano
Ne

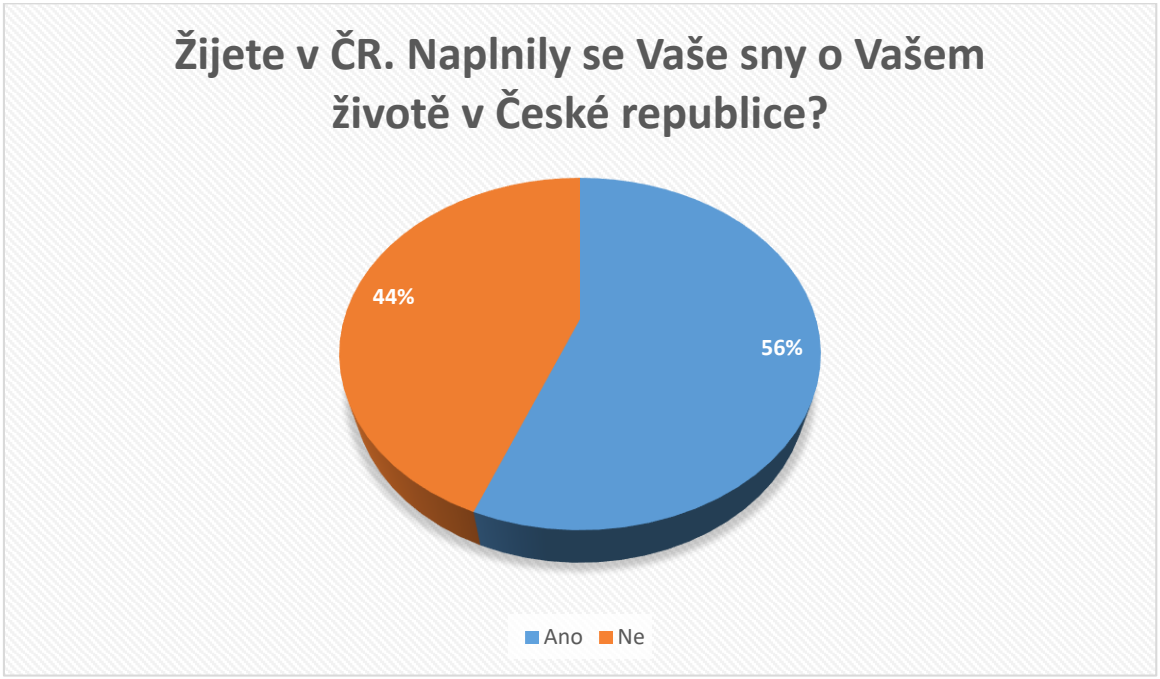
Žijete v ČR. Naplnily se Vaše sny o Vašem životě v České republice?
44%
56%
Ano
Ne

Zlepšila se Vaše životní situace v České republice oproti podmínkám na Ukrajině?

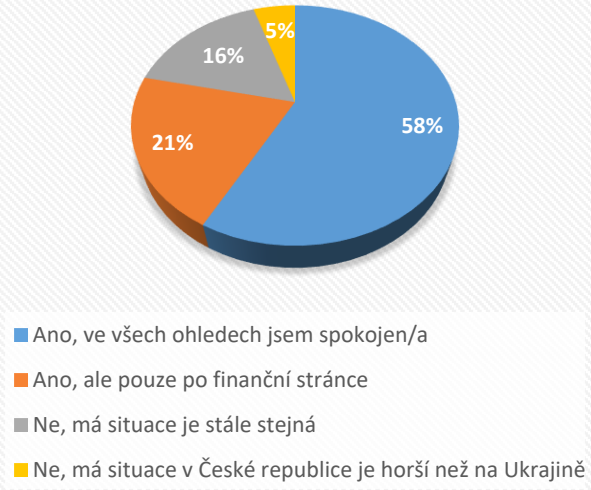

Chcete se v budoucnu vrátit na Ukrajinu?

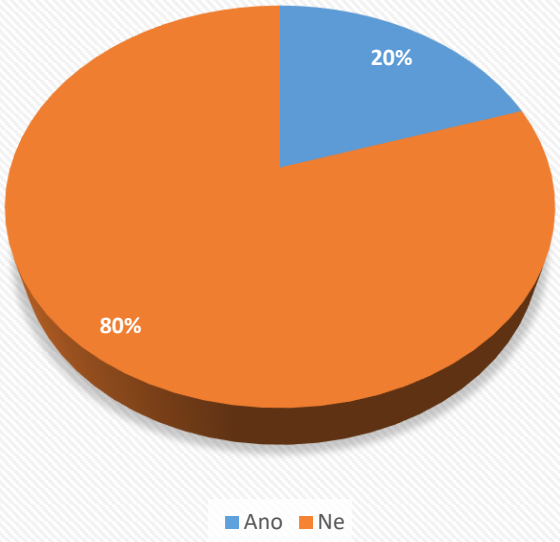

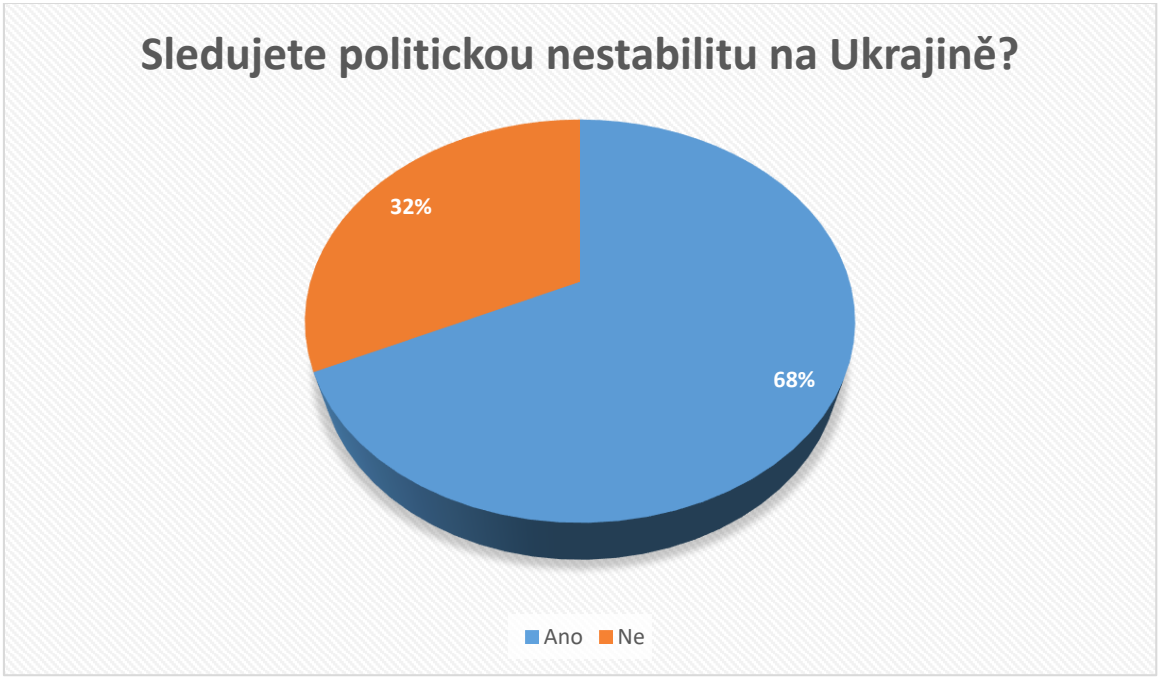
Sledujete politickou nestabilitu na Ukrajině?
32%
68%
Ano
Ne

Myslíte si, že situace na Ukrajině je již tak neúnosná, že hrozí válka?
48%
52%
Ano
Ne

Myslíte si, že se ukrajinská krize co nejdříve vyřeší?
16%
84%
Ano
Ne

Obrátil/a jste se při vstupu do České republiky na nějakou organizaci ?
16%
84%
Ano
Ne

Byla Vám nabídnuta nějakou organizací při příchodu do České republiky sama pomoc?

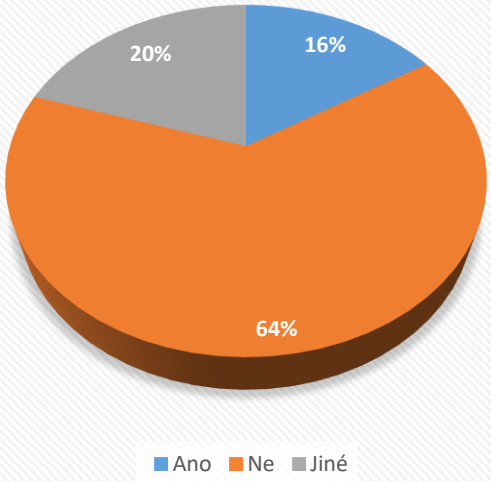

Jaký typ pomoci Vám tyto organizace pomohly řešit ve Vaší nepříznivé životní situaci?

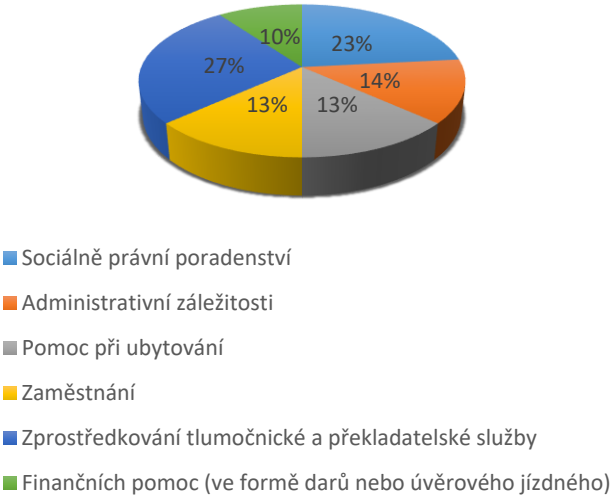

Stýkáte se s přáteli mimo Vaše pracovní prostředí?

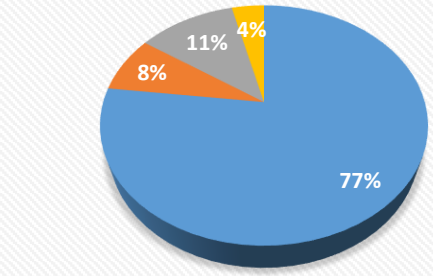

- Ano, cítím se svobodně a přátelím se s každým
- Ano, přátelím se pouze s ukrajinskými krajany
- Ne, nemám čas
- Cítím, že nikdy nezapadnu do životního stylu Čechů

Ovlivnila práce v České republice Vaše zvyky a tradice?

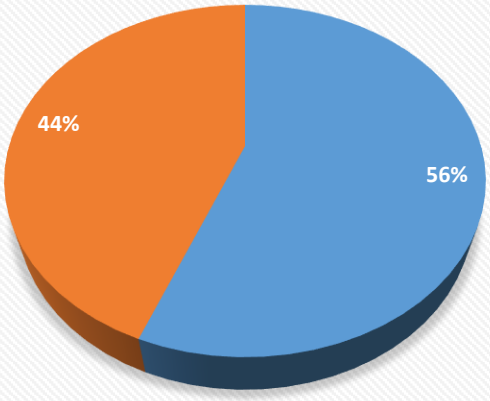

Ano Ne